

Ministerul Economiei
și Infrastructurii
al Republicii Moldova

MINISTERUL ECONOMIEI ȘI INFRASTRUCTURII AL REPUBLICII MOLDOVA

Raport privind evoluția social-economică a Republicii Moldova în anul 2020

Chisinău 2021

CUPRINS

Sumar executiv	4
1. Sectorul real	7
1.1. Produsul Intern Brut.....	7
1.2. Industria	8
1.3. Agricultură	10
1.4. Transportul de mărfuri și pasageri	11
1.5. Comerțul intern de bunuri și servicii.....	12
1.6. Activitatea turistică	13
1.7. Investiții în active imobilizate	13
2. Sectorul monetar	16
2.1. Inflația	16
2.2. Cursul de schimb și piața valutară.....	17
2.3. Indicatorii monetari	19
3. Finanțe publice	22
3.1. Bugetul public național	22
3.2. Datoria de stat administrată de Guvern	24
4. Sectorul extern	25
4.1. Balanța de plăți externe	25
4.2. Comerț internațional cu mărfuri	30
4.2.1. Exporturi	31
4.2.2. Importuri.....	33
4.2.3. Indicii comerțului internațional cu mărfuri în anul 2020	35
4.3. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoanele fizice ale Republicii Moldova.....	36
5. Sectorul social	37
5.1. Piața muncii	37
5.2. Remunerarea muncii	38
5.3. Veniturile și cheltuielile populației	39

Lista figurilor

Figura 1.1. Evoluția trimestrială a Produsului intern brut anii 2018-2020 (%).....	7
Figura 1.2. Evoluția PIB pe resurse și contribuția sectoarelor (%), anii 2017-2020.....	7
Figura 1.3. Evoluția PIB pe utilizări și contribuția sectoarelor (%), anii 2017-2020.....	8
Figura 1.4. Evoluția lunară a sectorului industrial, %, 2019-2020.....	8
Figura 1.5. Evoluția sectorului industrial, 2015-2020, %.....	9
Figura 1.6. Principalele ramuri care au influențat evoluția industriei în ianuarie-decembrie 2020, p.p.....	9
Figura 1.7. Evoluția producției agricole, 2010-2020.....	10
Figura 1.8. Influența principalelor culturi agricole asupra producției globale agricole, 2020, p.p.....	10
Figura 1.9. Influența ramurilor din zootehnie asupra producției globale agricole, 2020 p.p.....	10
Figura 1.10. Evoluția lunară a volumului mărfurilor transportate în anul 2020, %	11
Figura 1.11. Evoluția lunară a numărului de pasageri transportați în 2020, %	11
Figura 1.12. Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, 2020, %.....	12
Figura 1.13. Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor, 2020, %..	12
Figura 1.14. Numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică colective cu funcțiune de cazare, mii persoane	13
Figura 1.15. Evoluția volumului investițiilor, 2017-2020, %.....	13
Figura 1.16. Evoluția trimestrială a volumului investițiilor după sursele de finanțare, 2018-2020, %.....	14
Figura 1.17. Contribuția surselor de finanțare la evoluția investițiilor, 2020.....	14
Figura 1.18. Gradul de influență asupra evoluției investițiilor pe tipuri de active, 2020.....	15
Figura 2.1. Dinamica ratei anuale a inflației, %.....	16
Figura 2.2. Dinamica indicilor prețurilor internaționale la principalele grupe de produse (2016=100), %	16
Figura 2.3. Contribuția principalelor componente la rata inflației, decembrie față de decembrie a anului precedent (p.p.).....	17
Figura 2.4. Evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA și Euro, Lei/USD, Lei/EUR.....	17
Figura 2.5. Gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, %.....	18
Figura 2.6. Activele oficiale de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei.....	18
Figura 2.7. Contribuția la evoluția masei monetare M3, sfârșitul anilor 2016-2020, p.p.....	19
Figura 2.8. Soldul depozitelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul anilor 2016-2020.....	19
Figura 2.9. Soldul creditelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul anilor 2016-2020.....	19
Figura 2.10. Portofoliul de credite pe sectorul bancar al Republicii Moldova la sfârșitul anilor 2019 - 2020, mil. lei....	20
Figura 2.11. Datoria la credite neperformante, % din total datorie la credite.....	20
Figura 2.12. Evoluția ratei de bază și a ratelor dobânzii la depozite și credite, %	21
Figura 3.1. Evoluția veniturilor, cheltuielilor bugetare și deficitului bugetar, anii 2015-2020.....	22
Figura 3.2. Evoluția lunară a veniturilor, %, 2019-2020.....	22
Figura 3.3. Contribuția componentelor la creșterea veniturilor bugetare (%), anul 2020.....	23
Figura 3.4. Evoluția lunară a cheltuielilor bugetare, în % față de luna respectivă a anului precedent, 2019-2020.....	23
Figura 3.5. Contribuția componentelor la creșterea cheltuielilor (%) în anul 2020.....	23
Figura 3.6. Datoria de stat la data de 31 decembrie a anilor 2015 -2020, mil.lei.....	24
Figura 3.7. Structura VMS pe maturități, %.....	24
Figura 3.8. Finanțarea externă netă, mil. USD.....	24

Figura 4.1. Principalele componente ale contului curent, mil. dolari SUA.....	25
Figura 4.2. Comerțul internațional cu bunuri, mil. dolari.....	26
Figura 4.3. Comerțul internațional cu servicii, mil. dolari.....	26
Figura 4.4. Exportul serviciilor de telecomunicații, informatică și informații, mil. dolari.....	26
Figura 4.5. Veniturile primare nete, mil. dolari.....	27
Figura 4.6. Veniturile secundare nete, mil. dolari.....	27
Figura 4.7. Contul financiar, mil. dolari.....	28
Figura 4.8. Achiziția netă de active financiare a investițiilor directe pe instrumente , mil. dolari.....	28
Figura 4.9. Acumularea netă de pasive a investițiilor directe pe instrumente, mil. dolari.....	28
Figura 4.10. Structura ISD pe activități economice (capital propriu) la 31.12.2020, %.....	29
Figura 4.11. Remiterile personale primite de rezidenții Republicii Moldova din străinătate, mil. dolari.....	29
Figura 4.12. Evoluția trimestrială a comerțului internațional cu mărfuri în anul 2020.....	30
Figura 4.13. Evoluția lunară a exporturilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.), în anii 2019-2020.....	30
Figura 4.14. Evoluția lunară a importurilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.), în anii 2019-2020.....	30
Figura 4.15. Exporturile de mărfuri pe grupe de țări, mil. dolari.....	31
Figura 4.16. Ponderea în total valoare export, %, (anul 2020).....	31
Figura 4.17. Ponderea grupelor de mărfuri în total export, % (anul 2020).....	32
Figura 4.18. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor pe grupe de mărfuri, p.p. (anul 2020).....	32
Figura 4.19. Importurile pe grupe de țări, mil. dolari.....	33
Figura 4.20. Ponderea în total valoare import, % (anul 2020).....	33
Figura 4.21. Ponderea grupelor de mărfuri în total import, % (anul 2020).....	34
Figura 4.22. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) importurilor pe grupe de mărfuri, p.p. (anul 2020).....	34
Figura 4.23. Indicele raportului de schimb pe secțiuni de mărfuri în anul 2020 (%)......	35
Figura 4.24. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoane fizice prin băncile din Republica Moldova, pe zone geografice (mil. dolari).....	36
Figura 4.25. Structura geografică a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice în anul 2020, %.....	36
Figura 5.1. Repartizarea populației de 15 ani și peste (anul 2020), mii persoane.....	37
Figura 5.2. Populația ocupată pe activități economice, mii persoane.....	37
Figura 5.3. Numărul șomerilor, persoane.....	38
Figura 5.4. Evoluția câștigului salarial mediu pe economie, sectorul bugetar și real, 2016- 2020.....	38
Figura 5.5. Câștigul salarial mediu lunar pe activități economice, lei (anul 2020).....	39
Figura 5.6. Structura veniturilor disponibile în anul 2020, %.....	39
Figura 5.7. Structura cheltuielilor de consum în anul 2020, %.....	40

Sumar executiv

Criza pandemică și seceta au afectat puternic economia Republicii Moldova, Produsul intern brut diminuându-se cu 7% în anul 2020. Majoritatea sectoarelor economice au contribuit negativ la evoluția Produsului intern brut, dar influențe majore se remarcă din contul sectorului agricol, comerțului intern de bunuri cu ridicata și cu amănuntul, industria, activități profesionale, științifice și tehnice, tranzacții imobiliare etc. Totodată, pe partea cererii, măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii pandemiei au condus la diminuarea accentuată a consumului populației. Deficitul de resurse financiare și incertitudinile create de criza pandemică au determinat scăderea activității investiționale. Cele mai afectate de criză au fost investițiile din sursele proprii ale agenților economici, generând cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale.

Sectorul industrial a scăzut cu 5,5%. Diminuarea cererii externe din partea țărilor partenere afectate de COVID-19, concomitent cu seceta din anul 2020, au determinat scăderea producției în special în ramurile exportatoare și cele ale industriei alimentare: industria constructoare de mașini, industria ușoară, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, fabricarea băuturilor, fabricarea altor produse alimentare.

Condițiile climatice nefavorabile au determinat scăderea esențială a volumului producției agricole. În 2020 acesta s-a diminuat cu 27,1%. Producția vegetală a scăzut cu 35,9%, iar producția animalieră - cu 3,8%. Au înregistrat descreșteri semnificative majoritatea culturilor agricole: porumbul, floarea soarelui, grâul, strugurii, legumele, fructele, rapița, soia, orzul, sfeclă de zahăr.

Transportul de mărfuri și pasageri a fost unul din cele mai afectate sectoare de pandemie. În 2020 transportul de pasageri a scăzut aproape în jumătate (-46,1%), iar transportul de mărfuri - cu 12,5%. Închiderea hotelurilor și restricțiile de călătorie, precum și restrângerea volumului schimburilor comerciale în timpul crizei pandemice au constituit factorii de bază ce au determinat aceste involuții.

Comerțul intern de bunuri cu amănuntul a fost în creștere, însă comerțul cu servicii s-a diminuat esențial din cauza efectelor pandemiei. În 2020, comerțul de bunuri cu amănuntul a înregistrat o creștere de 4,6% (în prețuri comparabile), celelalte domenii ale comerțului interior fiind în scădere: volumul serviciilor de piață prestate populației - -15,7% (în prețuri comparabile), volumul serviciilor prestate întreprinderilor - -15,5% (în prețuri curente), comerțul cu ridicata - -5,6% (în prețuri curente), comerțul cu autovehicule - -18,1% (în prețuri curente).

Pandemia COVID-19 a produs efecte dramatice industriei de turism. În anul 2020 agențiile de turism și turoperatorii au acordat servicii la circa 90,3 mii de turiști și excursioniști, ce constituie doar 24,1% față de anul 2019. Din numărul total de turiști, 68,2% au constituit turiștii rezidenți (locali) și 31,8% - turiștii nerezidenți (străini).

Deficitul de resurse financiare și incertitudinile create de criza pandemică au determinat scăderea investițiilor. În 2020, volumul investițiilor în active imobilizate a scăzut cu 2,6%, însumând circa 27,1 mild. lei. Cele mai afectate de criză au fost investițiile din sursele proprii ale agenților economici (-6,6%), generând cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale.

Au scăzut esențial investițiile în mașini și utilaje (-11,4%), clădiri nerezidențiale (-13,5%) și rezidențiale (-5,1%). De asemenea, criza pandemică a influențat puternic fluxul investițiilor străine (-15,8%). Investițiile publice au fost limitate de constrângerile bugetare (-1,5%). Totuși, surse de susținere a activității investiționale în 2020 au fost investițiile în infrastructură finanțate din Fondul rutier (de 2 ori mai mult) și din împrumuturile externe (+32,3%).

Cererea internă în diminuare a avut impact dezinflaționist și, ca rezultat, rata inflației anuală (decembrie 2020 față de decembrie 2019) a constituit 0,4%, fiind sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%). În scopul atenuării presiunii dezinflaționiste, la data de 06.11.2020 BNM a luat decizia de a micșora rata de bază de la 2,75% până la 2,65%.

Leul moldovenesc s-a depreciat față de Euro. De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o depreciere neesențială de 0,03% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 17,21 lei la 31.12.2020), dar față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 9,7%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.12.2020 a atins un record istoric de 3783,5 mil. dolari, majorându-se cu 23,7% comparativ cu nivelul înregistrat la 31.12.2019.

Masa monetară M3 la sfârșitul anului 2020 a constituit circa 107,6 mild. lei, majorându-se cu 19,7% comparativ cu sfârșitul anului 2019. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată de majorarea banilor în circulație cu 29,9%, depozitelor la vedere – cu 29,5% și depozitelor în valută străină – cu 18,4%. Cererea pentru credite este în diminuare: volumul creditelor noi acordate în anul 2020 a înregistrat o micșorare cu circa 2% față de anul 2019.

Veniturile bugetare au fost sub nivelul din anul precedent, deși în luna decembrie a fost înregistrată creștere. La Bugetul public național au fost încasate venituri în valoare de circa 62,7 mild. lei în anul 2020, în diminuare cu 0,5% față de anul 2019. Totodată, au fost realizate cu 11,1% mai multe cheltuieli, acestea însumând circa 73,3 mild. lei. Astfel, deficitul bugetar a atins un nou maxim istoric (-10,6 mild. lei).

În anul 2020 datoria de stat a atins un nivel maxim istoric – 67,8 mild. lei. Datoria de stat internă însumează 29,2 mild. lei și a înregistrat o majorare de 26,2% față de anul precedent. Totodată, datoria de stat externă este la nivel de circa 2,2 mild. dolari SUA (38,6 mild. lei) și a crescut cu 31,5% (cu 31,6% - în moneda națională). Criza pandemică a determinat accentuarea necesității de finanțare a bugetului și, astfel, pe parcursul anului 2020 au fost înregistrate intrări de surse externe de finanțare în sumă de 557,4 mil. dolari, comparativ cu 241,8 mil. dolari în anul 2019.

Impactul negativ al pandemiei COVID-19 și a măsurilor restrictive asociate s-au răsfârțat și asupra balanței de plăți. Diminuarea cererii interne în anul 2020 a determinat micșorarea deficitului contului curent cu 28,9%. De asemenea, sistarea activității economice și perspectivele incerte cu privire la viitor au influențat negativ activitatea investițională și, astfel, în perioada de referință intrările de capital sub formă de investiții străine directe s-au micșorat de 8 ori.

Comerțul internațional cu bunuri a fost afectat de criza pandemică. Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor, iar diminuarea consumului a condus la scăderea importurilor. În anul 2020 s-au diminuat exporturile FOB cu 10,6%, iar importurile CIF - cu 7,3%. Deficitul balanței comerciale (FOB/CIF) a constituit circa 2,9 mild. dolari SUA, cu 4,3% mai mic decât cel înregistrat în anul 2019.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate prin intermediul băncilor de persoanele fizice ale Republicii Moldova au crescut semnificativ. În anul 2020 persoanele fizice au transferat din exterior prin intermediul băncilor din Republica Moldova cu 21,5% mai mult decât în anul 2019. Această creștere substanțială s-a datorat, cel mai probabil, limitării posibilităților de a remite bani prin căi neoficiale în contextul pandemiei COVID-19.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în anul 2020 a constituit 8107,5 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 10,2% față de anul 2019. În termeni reali salariul s-a majorat cu 6,2%. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 410 Euro sau 468 dolari SUA. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 7313,8 lei, fiind în creștere cu 10,2%, iar în sectorul real – 8402,7 lei și s-a majorat cu 10,2%, respectiv (în termeni nominali).

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.01.2021 a constituit 2104,5 lei și s-a majorat cu 10,7% față de aceeași dată a anului 2020 în termeni nominali.

Rata **șomajului** (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în anul 2020 a înregistrat valoarea de 3,8%, fiind mai mică față de anul 2019 (5,1%). Numărul **șomerilor** înregistrați la oficiile forței de muncă în anul 2020 a constituit 50,2 mii persoane și s-a majorat de circa 1,6 ori față de anul 2019.

În anul 2020 **veniturile disponibile** ale populației au constituit în medie pe o persoană pe lună 3096,6 lei și s-au majorat cu 7,5% (în termeni nominali), iar **cheltuielile** medii lunare de consum - au rămas practic la nivelul anului precedent și au însumat în medie pe o persoană 2791,2 lei.

Mărimea minimului de existență în anul 2020 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 2088,4 lei, în creștere față de anul 2019 cu 2,8% (în termeni nominali).

1. Sectorul real

1.1. Produsul Intern Brut

Condițiile climatice extreme și criza pandemică au afectat puternic economia Republicii Moldova în anul 2020, Produsul intern brut (PIB) diminuându-se cu 7% și însumând 206,3 mld. lei. În trimestrul IV traiectoria negativă a PIB și-a diminuat din intensitate, fiind atestat un declin de -3,3%.

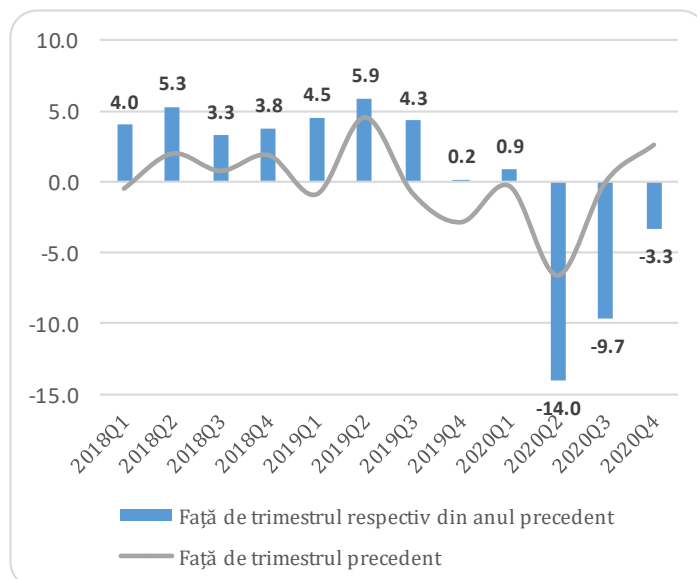
Diminuarea vine ca urmare a restricțiilor impuse pentru combaterea răspândirii pandemiei COVID-19, ce au condus la reducerea semnificativă a activității de producție, comerțului, creșterea șomajului, diminuarea consumului. În condițiile scăderii accentuate a cererii, perturbării lanțurilor valorice globale și gradului înalt de incertitudine, companiile și-au redus activitatea investițională și de export. Aceste efecte au fost aprofundate de condițiile climatice nefavorabile care au determinat scăderea semnificativă a sectorului agricol.

Astfel, în anul 2020, majoritatea sectoarelor economice au contribuit negativ la evoluția Produsului intern brut, dar influențe majore se remarcă din contul sectorului agricol (-2,7 p.p.), comerțului intern de bunuri cu ridicata și cu amănuntul (contribuție de -2,1 p.p.), industria (-0,6 p.p.), activități profesionale, științifice și tehnice (-0,5 p.p.), tranzacții imobiliare (-0,3 p.p.) etc.

Totuși, în perioada de criză s-a resimțit o susținere a economiei din partea sectorului construcțiilor. Influență pozitivă au avut investițiile în infrastructură finanțate din Fondul rutier (de 2 ori mai mult) și din împrumuturile externe (+32,3%). Creșterea acestor investiții s-a reflectat în majorarea volumului investițiilor în construcțiile ingineresti: drumuri, sisteme de alimentare cu apă și canalizare etc., care au crescut în 2020 cu 14,7%, ajungând la circa 6,3 miliarde lei.

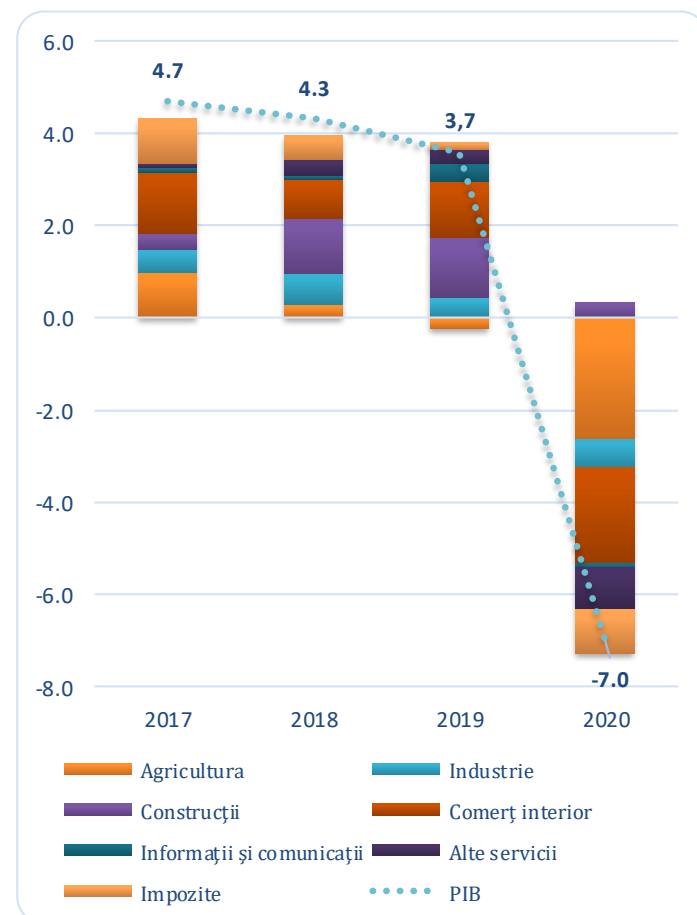
În pofida provocărilor din anul 2020, sectorul „Activități financiare și asigurări” a fost în creștere cu 5,7% și a avut un aport de 0,2 p.p. la PIB. Instituțiile de creditare au acumulat profit atât din activitatea de bază – creditarea, cât și din activitățile conexe de schimb valutar și operațiuni de plată în cazul băncilor. Au înregistrat profit atât instituțiile bancare, cât și organizațiile de creditare nebancaară. De asemenea, sectorul de asigurări a acumulat profit datorită

Figura 1.1. Evoluția trimestrială a Produsului intern brut anii 2018-2020 (%)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.2. Evoluția PIB pe resurse și contribuția sectoarelor (%), anii 2017-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

asigurărilor obligatorii, în special celor auto, care au menținut o profitabilitate ridicată.

Totodată, pe partea cererii, măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii pandemiei au condus la diminuarea accentuată a consumului populației. Cu o pondere însemnată de 81,2%, acesta a contribuit cu -5,8 p.p. la evoluția PIB. În mare parte a fost afectat consumul de servicii, sector în care au fost impuse restricții riguroase întru prevenirea răspândirii pandemiei.

De asemenea, deficitul de resurse financiare și incertitudinile create de criza COVID-19 au determinat scăderea activității investiționale. Cele mai afectate de criză au fost investițiile din sursele proprii ale agenților economici, generând cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale. Au scăzut esențial investițiile în mașini și utilaje, clădiri. La fel, criza pandemică a influențat puternic fluxul investițiilor străine, în timp ce investițiile publice au fost limitate de constrângerile bugetare. Astfel, formarea brută de capital fix s-a diminuat cu 2,1% și a avut o contribuție negativă de -0,5 p.p.

Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor de bunuri și servicii cu 15,5%, iar diminuarea consumului a condus la scăderea importurilor - cu 8,9%, respectiv, aceste involuții generând contribuții asupra PIB de -4,9 p.p. și -5,0 p.p.

1.2. Industria

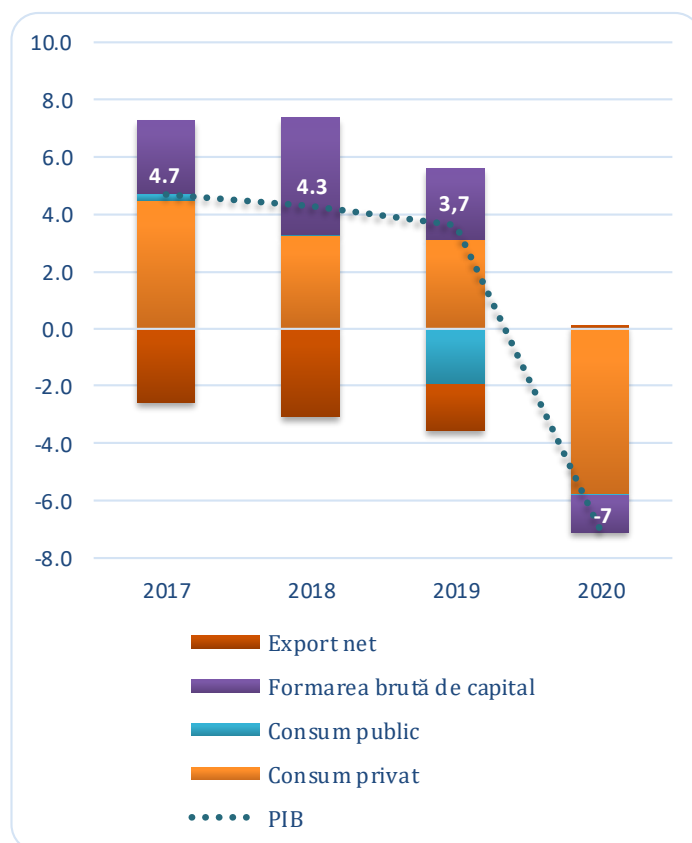
În 2020 volumul producției industriale s-a redus cu 5,5% comparativ cu anul 2019, din cauza efectelor crizei pandemice. Cea mai afectată ramură a fost industria prelucrătoare:

- ↓ Industria prelucrătoare: -7,1%.
- ↑ Industria extractivă: +9,5%.
- ↑ Producția și furnizarea de energie: +2,3%.

Diminuarea cererii externe din partea țărilor partenere afectate de COVID-19, concomitent cu seceta din anul 2020, au determinat diminuări esențiale, în special, în ramurile exportatoare și industria alimentară, cele mai afectate din acestea fiind:

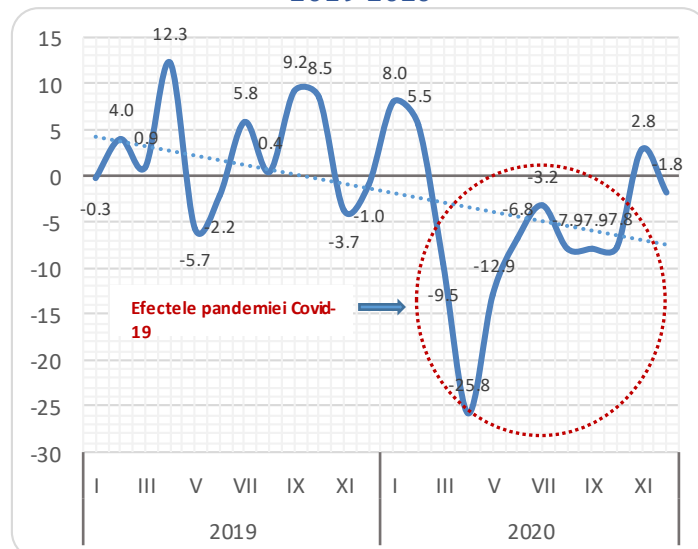
- fabricarea de piese pentru autovehicule și motoare (-34,9%);

Figura 1.3. Evoluția PIB pe utilizări și contribuția sectoarelor (%), anii 2017-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.4. Evoluția lunară a sectorului industrial, %, 2019-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

- prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor (-36,2%);
- fabricarea băuturilor (-11,7%);
- fabricarea de fire și cabluri, dispozitive de conexiune pentru acestea (-39,8%);
- fabricarea altor produse alimentare (inclusiv zahărul) (-26,8%);
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-7,4%);
- fabricarea de mașini, utilaje și echipamente (-30,9%).

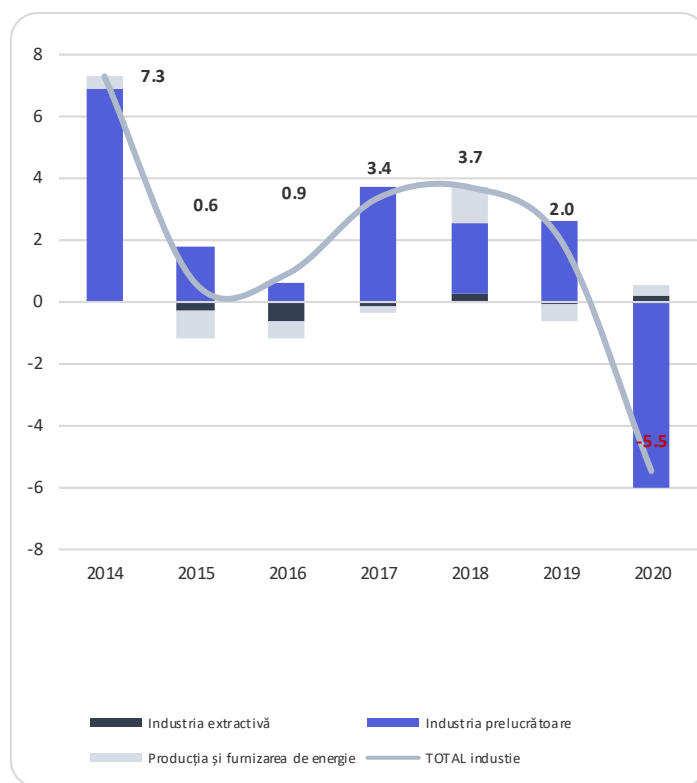
Totodată, creșterea cererii pentru produsele chimice în situația pandemică, investițiile în utilaje din anii precedenți, precum și sporirea în 2020 a investițiilor în infrastructură au determinat creșteri în următoarele ramuri industriale:

- fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale (+41,5%).
- fabricarea substanțelor și a produselor chimice (+26,2%);
- fabricarea sticlei și a produselor din sticlă (+17,6%);
- industria extractivă (+9,5%).

Factorii de influență asupra sectorului industrial:

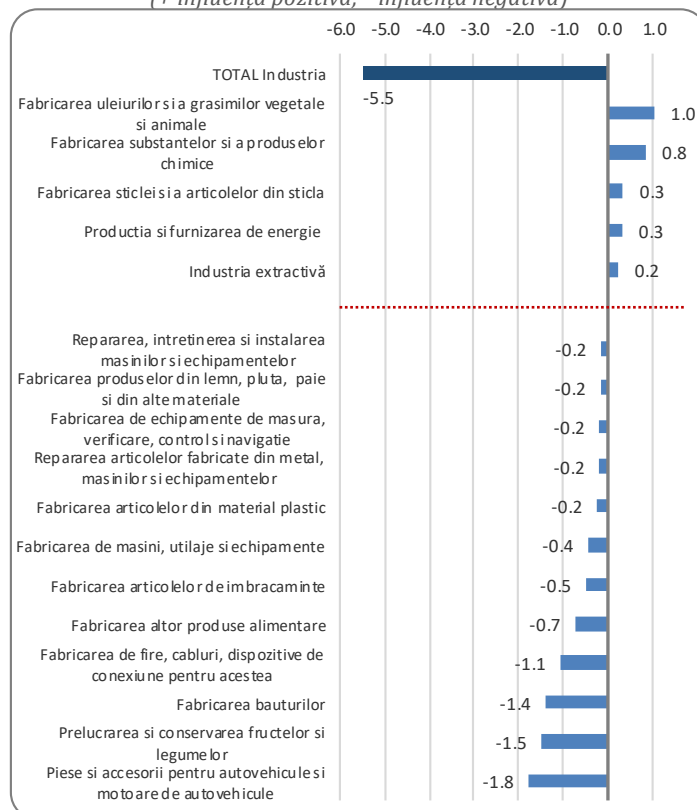
- ↓ Diminuarea cererii externe din partea țărilor partenere ale Republicii Moldova afectate de COVID-19.
- ↓ Restrângerea sau sistarea temporară a activității companiilor din sectorul industrial ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19.
- ↓ Condițiile climatice nefavorabile cu repercusiuni asupra industriei alimentare;
- ↑ Diminuarea prețurilor la producția și furnizarea de energie.
- ↑ Cererea internă în creștere față de produsele chimice în perioada crizei pandemice.
- ↑ Creșterea investițiilor în utilaje înregistrată în anii precedenți.
- ↑ Creșterea sectorului construcțiilor ce a stimulat industria extractivă.

Figura 1.5. Evoluția sectorului industrial, 2015-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.6. Principalele ramuri care au influențat evoluția industriei în ianuarie-decembrie 2020, p.p.
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică

1.3. Agricultură

Condițiile climatice extrem de nefavorabile au determinat scăderea semnificativă a producției agricole. În 2020, producția globală agricolă s-a micșorat cu 27,1%, inclusiv:

- ↓ producția vegetală a scăzut cu circa 35,9%;
- ↓ producția animalieră a scăzut cu 3,8%.

Circa 96% din scăderea producției agricole se datorează diminuării producției vegetale. Principalele culturi agricole care au înregistrat descreșteri și au determinat scăderea producției vegetale în anul 2020 au fost:

- porumbul (-63,4%);
- floarea soarelui (-39,9%);
- grâul (-50,5%);
- strugurii (-27,6%);
- legumele (-24,3%), inclusiv castraveții (-46,8), tomatele (-38,7%), morcovii (29,9%);
- fructele (-22,4%), inclusiv merele (-24%), prunele (-22,3%), caisele (-67,5%), piersicii (-16,2%);
- rapița (-39,2%);
- soia (-52,4%);
- orzul (36,7%);
- sfecla de zahăr (-30,2%).

A fost în creștere doar roada de material săditor pentru livezi, vii, arbuști (de 2,5 ori).

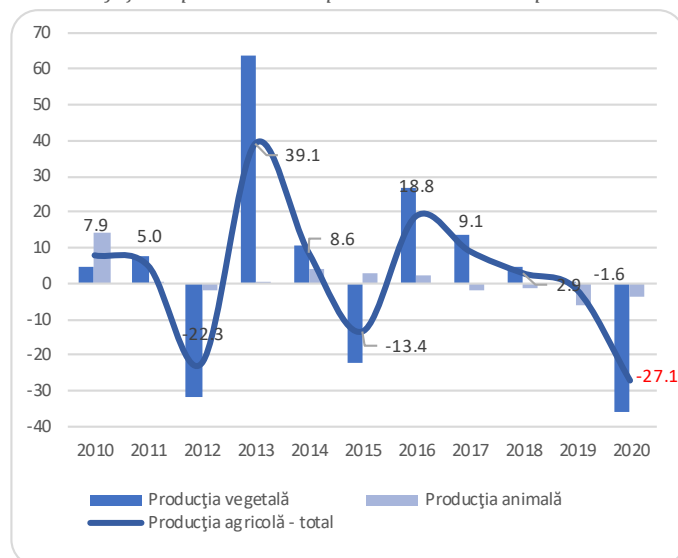
Sectorul zootehnic, de asemenea, a fost în scădere (-3,8%). Cu excepția producției în masă vie a porcinelor, celelalte tipuri de producție a sectorului zootehnic au fost în diminuare:

- producția de lapte (-12,4%);
- producția de ouă (-5,7%);
- producția în masă vie a bovinelor (-10,3%);
- producția în masă vie a păsărilor (-3,7%);
- producția în masă vie a porcinelor (+4,5%).

Constrângerile și factorii de bază care au influențat evoluția sectorului agricol:

- ↓ Condițiile climatice extrem de nefavorabile: seceta înregistrată în toamna anului 2019 și în anul 2020, înghețurile din lunile martie-aprilie.
- ↓ Micșorarea continuă a efectivului de animale, concentrarea efectivului de vaci în gospodăriile individuale ale populației și subdezvoltarea activităților de antreprenoriat în zootehnie.
- ↓ Imposibilitatea certificării calității producției animaliere și respectiv a exportării acesteia în Uniunea Europeană.

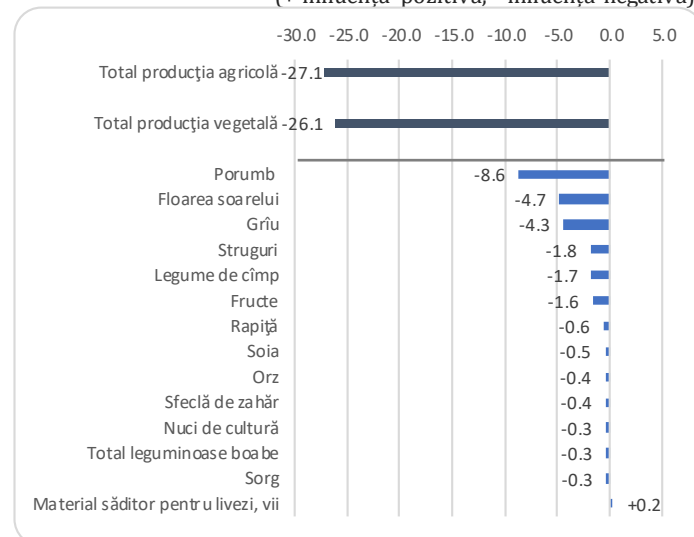
Figura 1.7. Evoluția producției agricole, 2010-2020
% față de perioada corespunzătoare a anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.8. Influența principalelor culturi agricole asupra producției globale agricole, 2020, p.p.

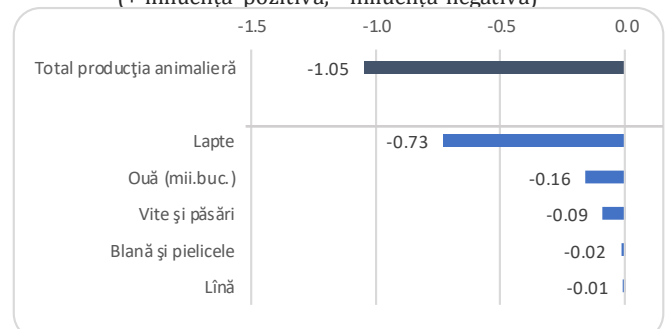
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

Figura 1.9. Influența ramurilor din zootehnie asupra producției globale agricole, 2020 p.p.

(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică

1.4. Transportul de mărfuri și pasageri

Sectorul transporturilor a fost unul din cele mai afectate sectoare ale economiei de criza pandemică.

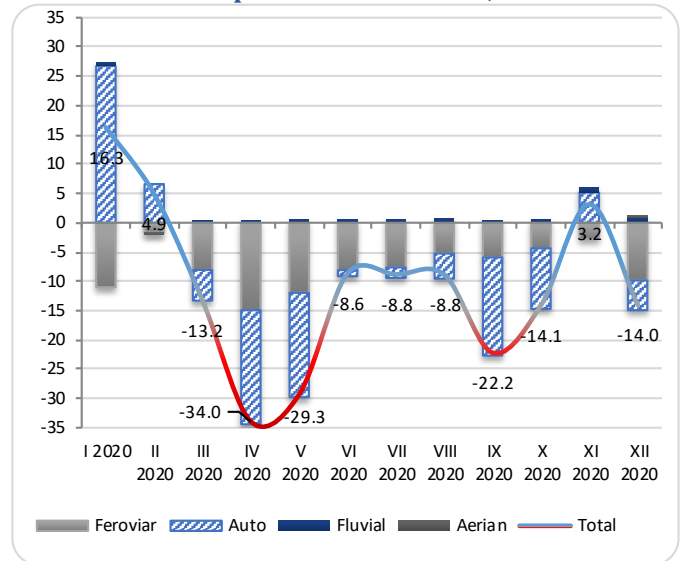
În 2020 volumul mărfurilor transportate a însumat 16,5 mil. tone, diminuându-se în 2020 cu 12,5% comparativ cu anul 2019. Doar transportul naval de mărfuri a crescut, fiind favorizat de condițiile de călătorie impuse în regiunea transnistreană în contextul pandemiei:

- ↓ transportul rutier: -7,2%
- ↓ transportul feroviar: -33,3%
- ↓ transportul aerian: -15,3%
- ↑ transportul naval: +75,6%

Numărul pasagerilor transportați a scăzut în 2020 aproape la jumătate (-46,1) comparativ cu 2019, fiind transportați în total circa 53,9 mil. pasageri. Cu excepția transportului fluvial, în diminuare a fost numărul de pasageri transportați pe toate căile de transport:

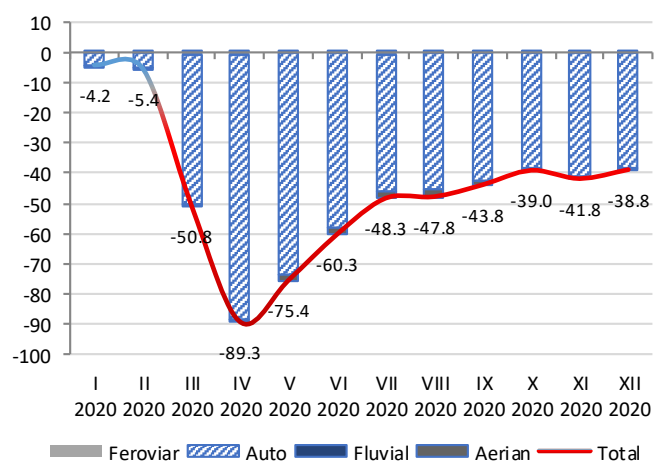
- ↓ pe cale rutieră: -45,8%
- ↓ pe cale feroviară: -38%
- ↓ pe cale aeriană: -75,6%
- ↑ pe cale navală: +56,1%

Figura 1.10. Evoluția lunară a volumului mărfurilor transportate în anul 2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.11. Evoluția lunară a numărului de pasageri transportați în 2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază care au determinat evoluțiile în sectorul transporturilor în ianuarie -decembrie 2020:

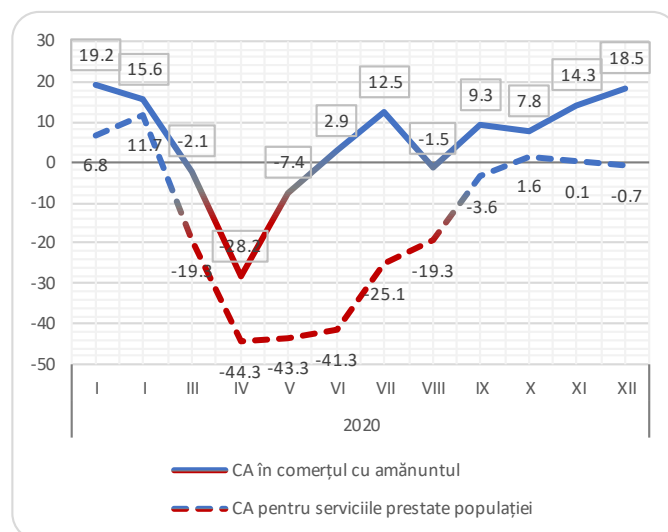
- ↓ Restricțiile de călătorie adoptate la nivel național și internațional, ca măsuri de protecție împotriva efectelor pandemiei COVID-19.
- ↓ Diminuarea volumului de mărfuri comercializate pe piețele externe, din cauza scăderii cererii în țările afectate de COVID-19.
- ↓ Evoluțiile negative înregistrate în unele sectoare ale economiei naționale (agricultură, industrie).
- ↓ Performanța scăzută a transportului feroviar.
- ↓ Performanța scăzută a serviciilor de transport public.
- ↑ Condițiile de călătorie impuse în regiunea transnistreană în contextul pandemiei.

1.5. Comerțul intern de bunuri și servicii

În 2020 volumul cifrei de afaceri pentru comerțul cu amănuntul s-a majorat. În același timp, serviciile prestate populației, fiind puternic afectate de efectele pandemiei, au fost în diminuare:

- ↑ **comerțul intern de bunuri cu amănuntul: +4,6%** (în prețuri comparabile), 61,7 mild. lei;
- ↓ **serviciile prestate populației: -15,7%** (în prețuri comparabile), 18,8 mild. lei.

Figura 1.12. Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, 2020, %

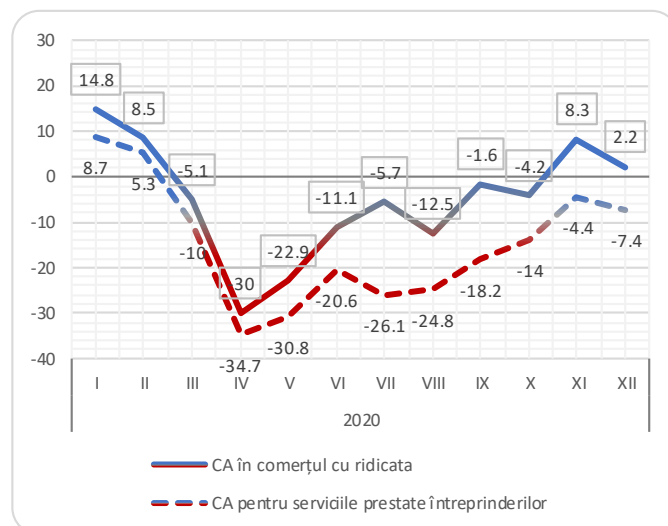
Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul cifrei de afaceri pentru comerțul de bunuri cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor a fost în scădere în 2020:

- ↓ **Comerțul de bunuri cu ridicata: -5,6%**, 107,7 mild. lei (în prețuri curente);
- ↓ **Serviciile prestate întreprinderilor: -15,5%**, 39,3 mild. lei (în prețuri curente).

De asemenea în scădere a fost și **cifra de afaceri în comerț, întreținere și reparație a autovehiculelor și motocicletelor (-18,1%)**, însumând circa 9,4 mild. lei.

Figura 1.13. Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor, 2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază de influență a activității comerciale pe piața internă în 2020 au fost:

- ↓ Restrângerea sau sistarea temporară a activității unităților comerciale de bunuri și servicii, ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19.
- ↓ Descreșterea cererii de servicii din partea populației din cauza pericolelor pentru sănătate generate de pandemie, cu excepția serviciilor prestate în domeniul sănătății, serviciilor în tehnologia informației.
- ↓ Reducerea activității economice în sectoarele economiei naționale.
- ↑ Creșterea veniturilor salariale și restabilirea treptată a cererii față de bunuri din partea populației.

1.6. Activitatea turistică

Turismul este unul dintre sectoarele economice cele mai afectate de pandemia Covid-19. În anul 2020 numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică colective cu funcțiune de cazare a constituit 90,3 mii persoane, ce constituie doar 24% din numărul înregistrat în anul 2019, inclusiv:

- turiști locali - 61,6 mii persoane
- turiști străini - 28,7 mii persoane

Factorii de bază care au influențat evoluția turismului în anul 2020:

- sistarea temporară a activității companiilor din sector ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19
- restricțiile de călătorie adoptate la nivel național și internațional în perioada pandemiei
- descreșterea cererii de servicii turistice din partea populației

1.7. Investiții în active imobilizate

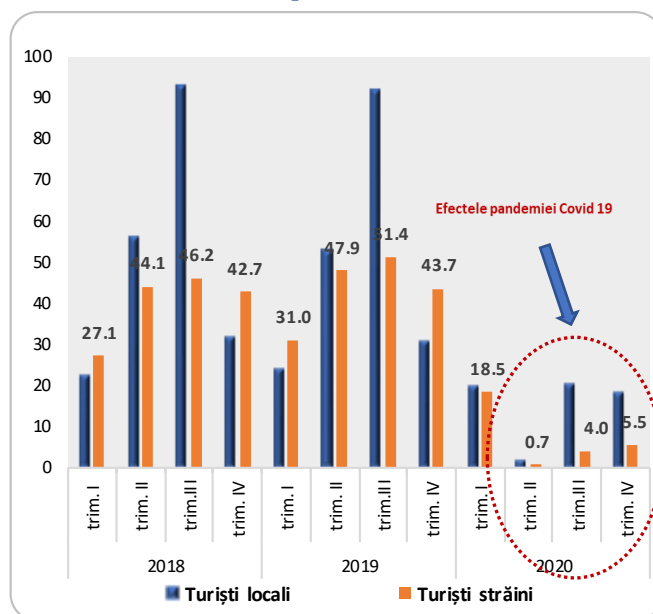
Deficitul de resurse financiare și incertitudinile create de criza pandemică au determinat **diminuarea investițiilor în active imobilizate**. În 2020 acestea au scăzut cu 2,6% comparativ cu 2019, însumând circa 27,1 mild. lei.

Cele mai afectate de criză au fost investițiile **din sursele proprii ale agenților economici** (-6,6%), generând cel mai mare impact negativ asupra activității investiționale (-3,9 p.p.). De asemenea, criza pandemică a influențat puternic fluxul investițiilor străine (-15,8%). Constrângerile bugetare apărute în situația de criză au limitat investițiile din bugetul public național (-1,5%). Totuși, surse de susținere a activității investiționale în 2020 s-au dovedit a fi investițiile în infrastructură finanțate din Fondul rutier și din împrumuturile externe.

După sursele de finanțare, în 2020 volumul investițiilor a înregistrat următoarele evoluții:

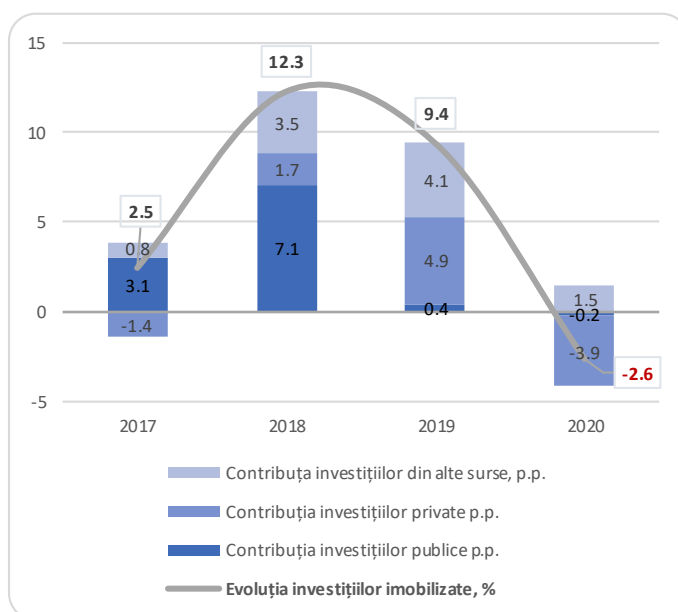
- fondul rutier: în creștere de 2 ori (1,2 mild. lei, contribuția +2,2 p.p.)
- credite și împrumuturi externe: +32,3% (2,3 mild. lei, contribuția +2 p.p.);

Figura 1.14. Numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică colective cu funcțiune de cazare, mii persoane

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.15. Evoluția volumului investițiilor, 2017-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

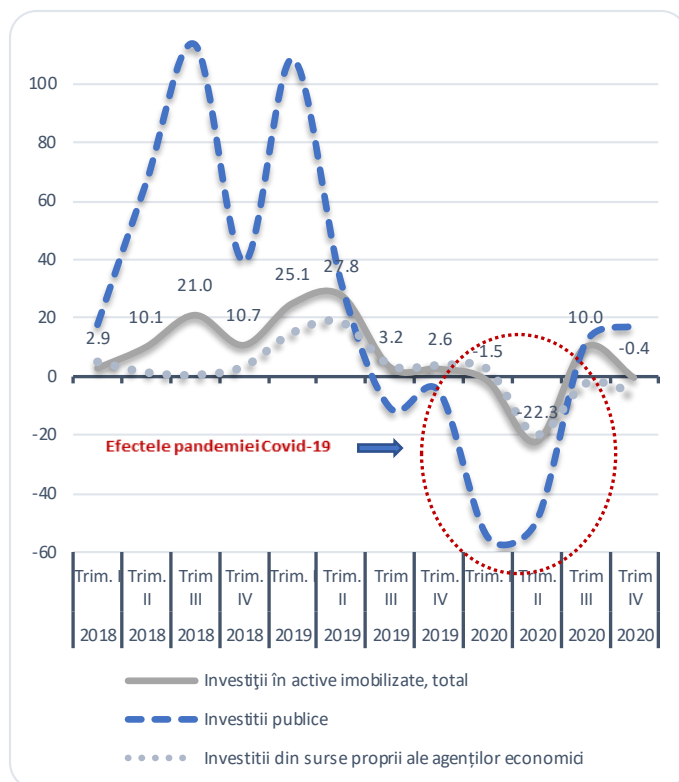
- surse proprii ale agenților economici: -6,6% (15,4 mild. lei, contribuția -3,9 p.p.)
- credite interne: -27,5% (2 mild. lei, contribuția -1,9 p.p.)
- surse străine: -15,8% (1,2 mild. lei, contribuția -0,8 p.p.)
- bugetul public național: -1,5% (4,5 mild. lei, contribuția -0,2 p.p.);

Creșterea investițiilor din Fondul rutier și din creditele externe se reflectă în **majorarea volumului investițiilor în construcțiile ingineresti** (drumuri, sisteme de alimentare cu apă și canalizare, etc.) și în **mijloace de transport**, care au crescut în 2020 cu 14,7% și 22,7% respectiv. Investițiile în celelalte tipuri de active au fost în descreștere. Din cauza constrângerilor financiare ale agenților economici s-au diminuat esențial investițiile în mașini și utilaje (-11,4%). De asemenea, au scăzut investițiile în sectorul construcțiilor (-0,2%), în special investițiile în clădirile nerezidențiale (-13,5%) și în clădirile de locuit (-5,1%).

Analiza investițiilor *după tipurile de active* arată următoarele evoluții:

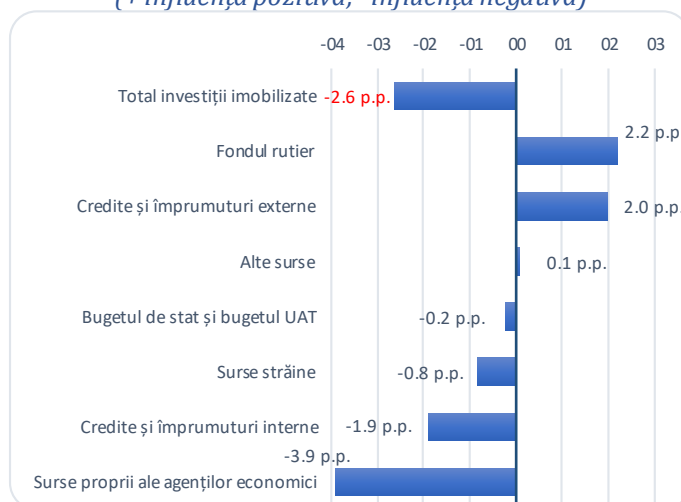
- construcții ingineresti: +14,7% (6,8 mild. lei, contribuția +3,1 p.p.);
- mijloace de transport: +22,7% (2,9 mild. lei, contribuția +1,9 p.p.);
- terenuri: +2,4% (910,6 mil. lei, contribuția +0,1 p.p.);
- mașini, utilaje și instalații: -11,4% (7,1 mild. lei, contribuția -3,3 p.p.);
- clădiri nerezidențiale: -13,5% (4,5 mild. lei, contribuția -2,5 p.p.);
- clădiri de locuit (rezidențiale): -5,1% (3,7 mild. lei, contribuția -0,7 p.p.);
- active necorporale: -39,9% (519,5 mil. lei, contribuția -1,2 p.p.).

Figura 1.16. Evoluția trimestrială a volumului investițiilor după sursele de finanțare, 2018-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

Figura 1.17. Contribuția surselor de finanțare la evoluția investițiilor, 2020 (+ influență pozitivă; - influență negativă)

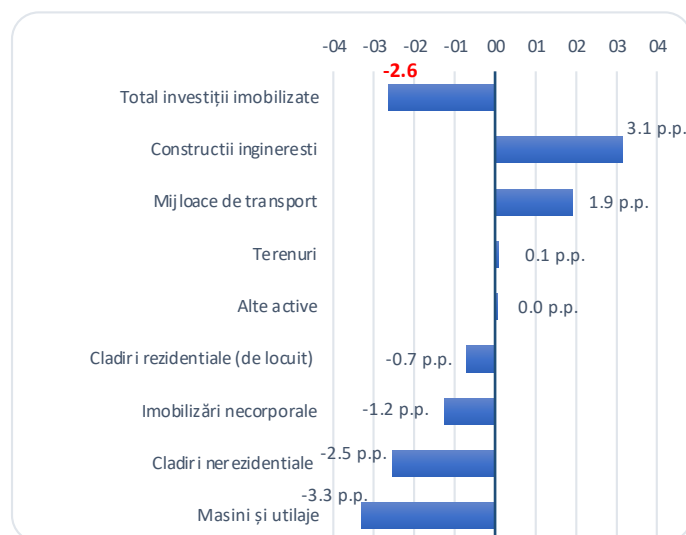

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

Factorii principali care au determinat scăderea investițiilor:

- ↓ Deficitul de resurse financiare în întreprinderi, datorat restrângerii sau sistării temporare a activității întreprinderilor în situația de criză pandemică.
- ↓ Presiunile bugetare create de situația pandemică din țară.
- ↓ Incertitudinile create de criza pandemică în rândul investitorilor străini.

Figura 1.18. Gradul de influență asupra evoluției investițiilor pe tipuri de active, 2020
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

2. Sectorul monetar

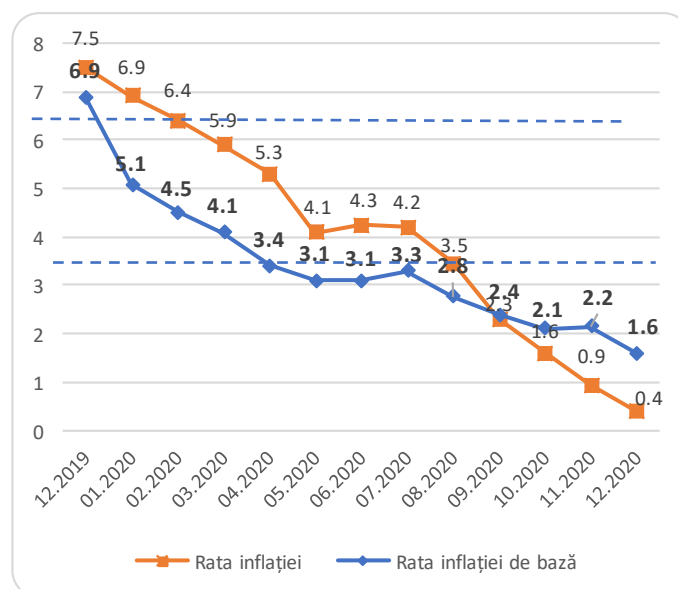
2.1. Inflația

Rata inflației anuale (decembrie 2020 față de decembrie 2019) s-a situat sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%), constituind **0,4%**.

Rata inflației de bază a fost **1,6%**, cu 5,3 p.p. mai mică decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2019.

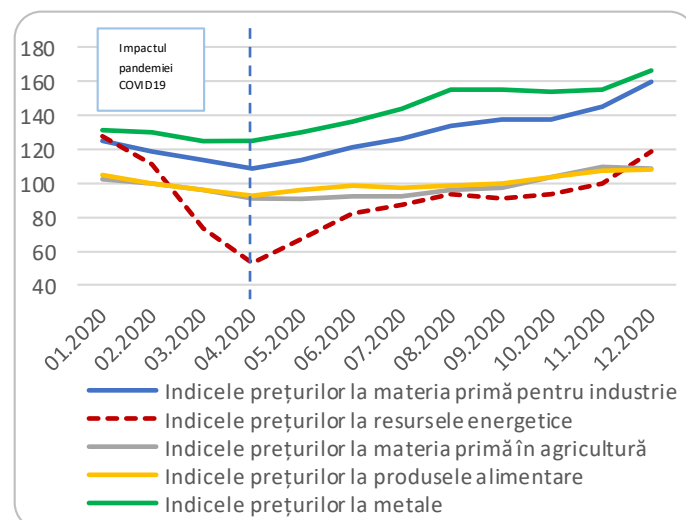
Rata inflației medie anuală a constituit **3,8%**, fiind cu **1 p.p.** mai mică comparativ cu cea înregistrată în anul 2019.

Figura 2.1. Dinamica ratei anuale a inflației, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.2. Dinamica indicilor prețurilor internaționale la principalele grupe de produse (2016=100), %

Sursă: <https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices>

Factorii de influență asupra ratei inflației

- ↑ diminuarea ofertei la unele produse agricole ca impact al secetei;
- ↑ majorarea tarifelor la călătoriile în transportul interurban;
- ↓ micșorarea prețurilor internaționale la resursele energetice;
- ↓ reducerea cererii interne ca urmare a măsurilor restrictive adoptate pentru oprirea răspândirii pandemiei COVID-19;

- ↓ aprecierea monedei naționale în aprilie-septembrie 2020, care a micșorat prețurile produselor și mărfurilor importate;
- ↓ anularea prețurilor minime pentru țigările comercializate în R. Moldova în Legea bugetului pentru anul 2020;
- ↓ micșorarea tarifului la energia electrică pentru consumatorii finali începând cu 07.08.2020;
- ↓ micșorarea tarifului la gazele naturale începând cu 03.11.2020

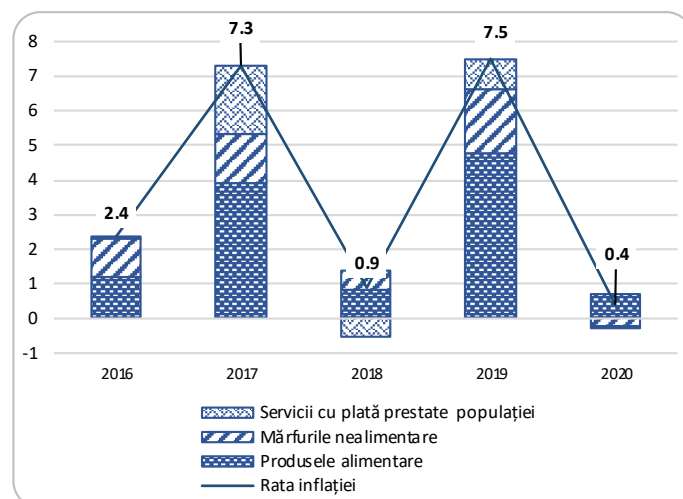
Inflația a fost determinată, în general, de creșterea prețurilor la produsele alimentare.

Produsele alimentare: +0,7 puncte procentuale (p.p.) din creșterea IPC general (inclusiv 0,3 p.p. revin produselor de morărit și de panificație; 0,2 p.p. – lactelui și produselor lactate; câte 0,1 p. p. – fructelor și uleiului vegetal; câte -0,1 p.p. – legumelor și cărnii, preparatelor și conservelor din carne; -0,3 p.p. - cartofilor).

Mărfurile nealimentare: -0,2 p. p. (inclusiv -0,5 p. p. revin combustibililor, 0,2 p.p. - autoturismelor).

Tarifele la servicii: -0,1 p.p. (inclusiv +0,2 p.p. revin tarifelor pentru transportul de pasageri, câte -0,3 p. p. - tarifelor pentru energia electrică și pentru gaze naturale în rețea, -0,1 p.p. – costului serviciilor de telecomunicații).

Figura 2.3. Contribuția principalelor componente la rata inflației, decembrie față de decembrie a anului precedent (p.p.)

Sursă: Biroul Național de Statistică

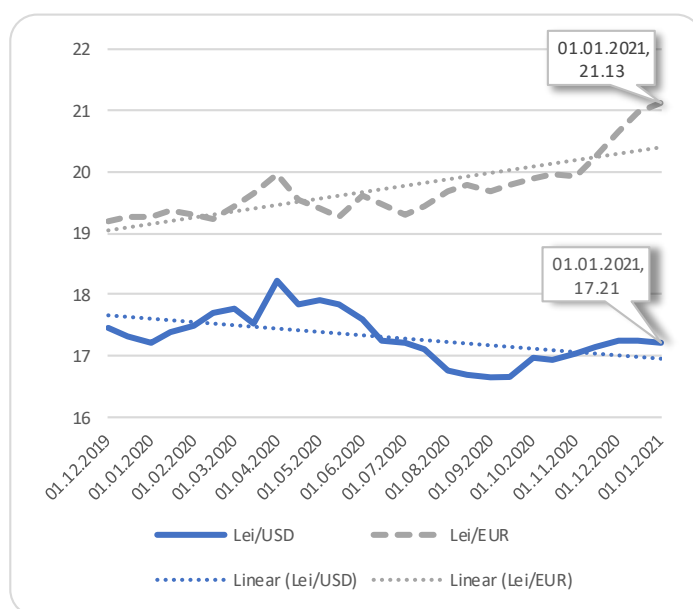
2.2. Cursul de schimb și piața valutară

De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o depreciere neesențială de 0,03% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 17,21 lei la 31.12.2020). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 9,7%.

Factorii de influență asupra cursului de schimb

- ↑ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută în perioada martie-aprilie;
- ↑ oferta de valută mai mare decât cererea pe piața valutară internă în mai-octombrie;
- ↕ fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale (a influențat cursul leului față de euro și alte valute);
- ↓ cererea de valută mai mare decât oferta pe piața valutară internă în ianuarie-aprilie;
- ↓ diminuarea exporturilor;
- ↓ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută în perioada mai-octombrie

Figura 2.4. Evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA și Euro, Lei/USD, Lei/EUR

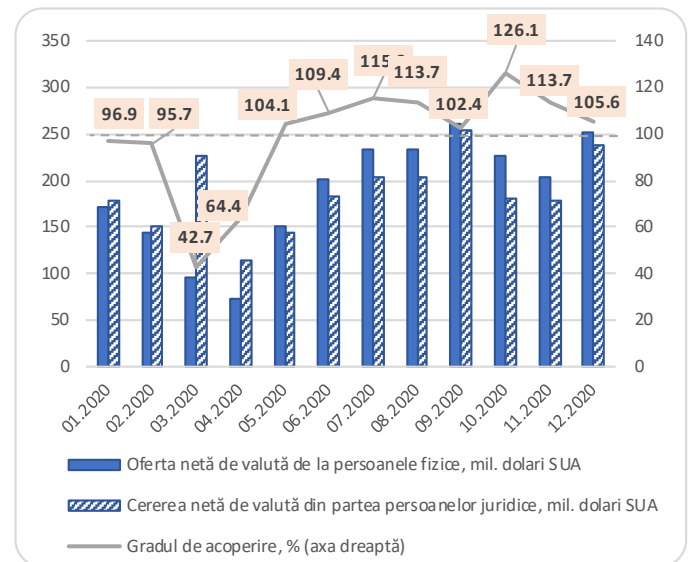
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În anul 2020, cererea netă de valută din partea agenților economici a fost acoperită prin oferta netă de valută de la persoanele fizice în proporție de 99,6%.

- ↑ **Oferta netă** de la persoanele fizice a constituit 2244,8 mil. dolari și s-a majorat cu 8,7%.
- ↑ **Cererea netă** de valută din partea persoanelor juridice a constituit 2254,5 mil. dolari s-a majorat cu 2,6%.

Totodată, în ultimele 8 luni oferta de valută a fost mai mare decât cererea. Pentru a echilibra cererea și oferta de valută pe piață în această perioadă, BNM a intervenit prin cumpărări de valută în sumă de 292,4 mil. dolari.

Figura 2.5. Gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, %

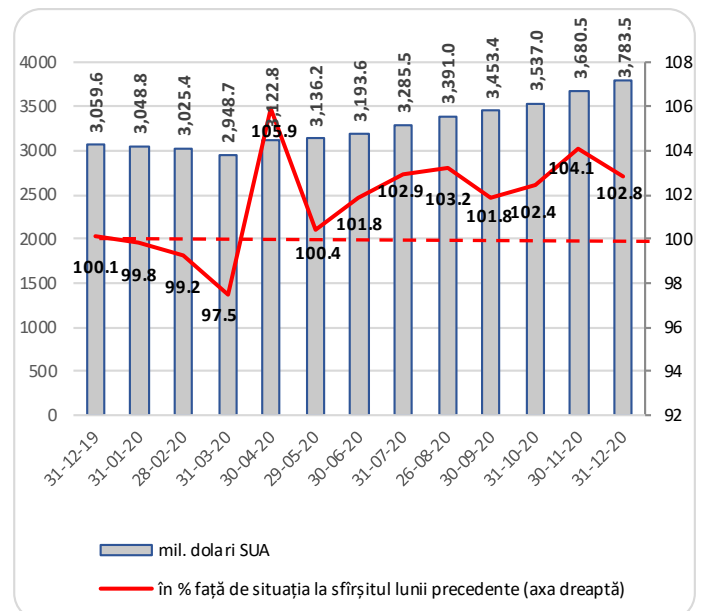
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.12.2020 a atins un record istoric de 3783,5 mil. dolari, majorându-se cu 23,7% comparativ cu nivelul înregistrat la 31.12.2019.

Factorii principali de modificare a stocului activelor valutare de rezervă:

- ↓ intervențiile pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută în perioada martie-aprilie
- ↓ plățile aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova
- ↑ înregistrarea creditelor de la Fondul Monetar Internațional
- ↑ intrările nete aferente rezervelor obligatorii în valută ale băncilor licențiate
- ↑ intervențiile pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută în perioada mai-octombrie

Figura 2.6. Activele oficiale de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

2.3. Indicatorii monetari

Masa monetară M3 la sfârșitul anului 2020 a constituit 107,6 mild. lei și s-a majorat cu 19,7% comparativ cu situația similară din anul 2019.

Contribuțiile la creșterea agregatului monetar M3:

- Bani lichizi în circulație: +7,6 p.p.
- Depozite la vedere: +6,5 p.p.
- Depozite la termen: +0,1 p.p.
- Depozite în valută străină: +5,5 p.p

Modificarea față de 31.12.2019:

- Bani în circulație: +29,9%
- Depozite la vedere: +29,5%
- Depozite la termen: +0,4%
- Depozite în valută străină: +18,4%

Soldul depozitelor la sfârșitul anului 2020 s-a majorat cu 16,1%, atingând un volum de 77,8 mild. lei.

Soldul depozitelor în monedă națională: (59,2% din volumul total)

- ↑ Creștere cu 14,7% față de decembrie 2019

Soldul depozitelor în valută străină:

- ↑ Creștere cu 18,4% față de decembrie 2019

Soldul creditelor în economie a marcat o creștere cu 10,3% față de nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019, constituind 48,7 mild. lei.

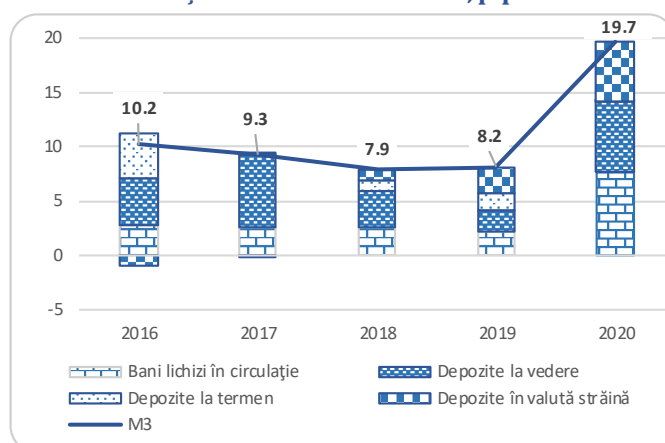
Soldul creditelor în monedă națională:

- ↑ Creștere cu 14,1% față de decembrie 2019

Soldul creditelor în valută străină:

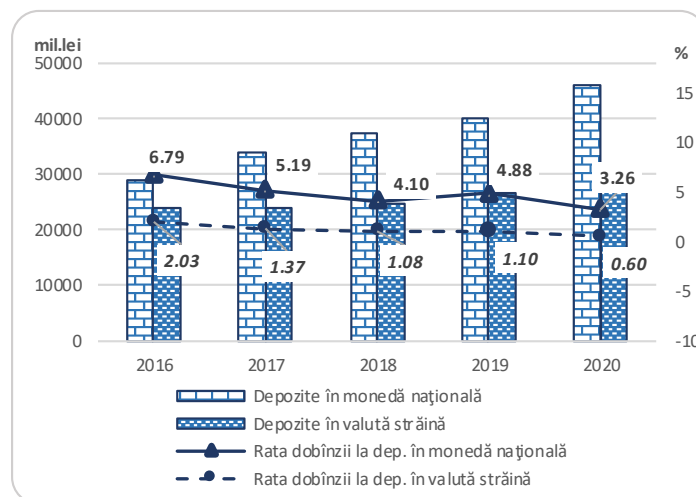
- ↑ creștere cu 4,1% față de decembrie 2019

Figura 2.7. Contribuția la evoluția masei monetare M3, sfârșitul anilor 2016-2020, p.p.

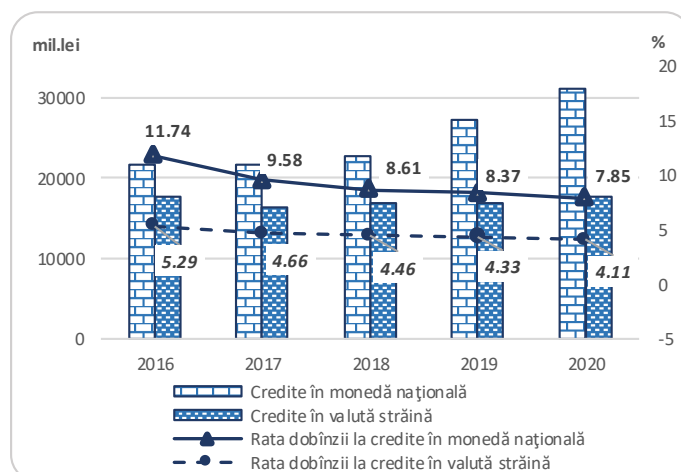
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.8. Soldul depozitelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul anilor 2016-2020

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.9. Soldul creditelor și ratele dobânzii (medii lunare) la sfârșitul anilor 2016-2020

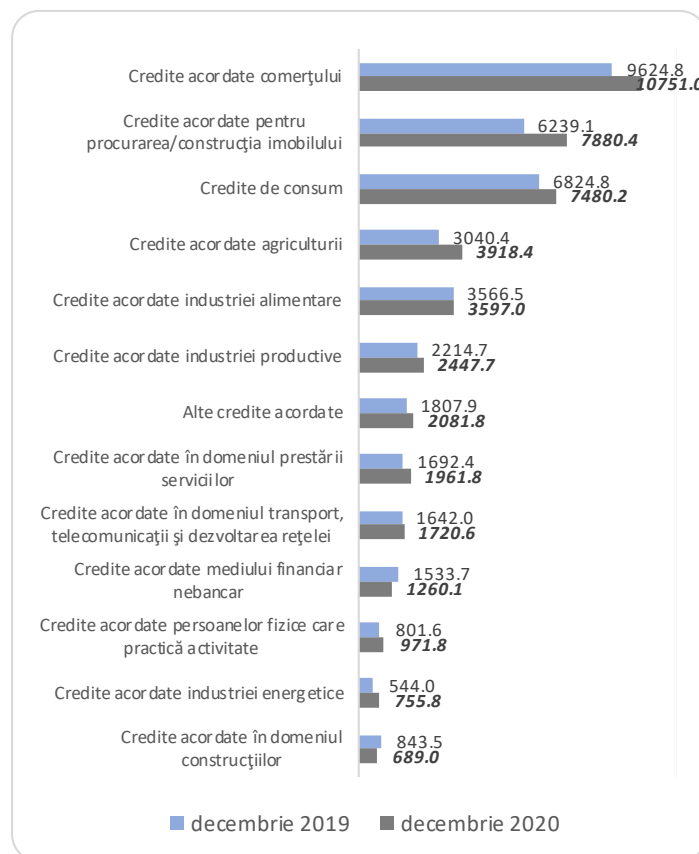
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În portofoliul de credite acordate cea mai mare pondere – 23,6% revine creditelor direcționate în sectorul comerț, apoi 17,3% – pentru procurarea/construcția imobilului, 16,4% – spre consum, 8,6% - agriculturii, 7,9% - industriei alimentare etc.

Cea mai intensă creștere a fost înregistrată la creditele acordate agriculturii, volumul cărora s-a majorat față de decembrie 2019 cu 28,9%, fapt care se explică prin implementarea Programului de subvenționare a dobânzilor la creditele bancare contractate în perioada 01.05.2020 – 31.12.2020 în cadrul măsurilor bugetar-fiscale pentru susținerea sectorului agricol afectat de calamitățile naturale.

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 159,6%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale au lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

Figura 2.10. Portofoliul de credite pe sectorul bancar al Republicii Moldova la sfârșitul anilor 2019 - 2020, mil. lei

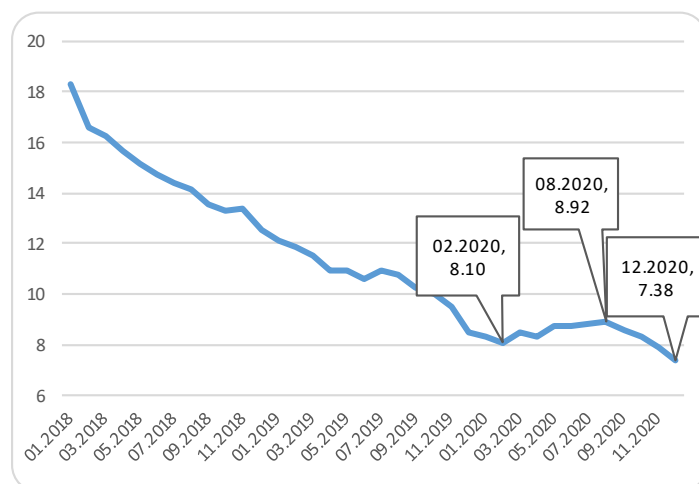

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul datoriei la **credite neperformante** ca pondere în soldul total al datoriei la credite după 2 ani de evoluție ascendentă, înregistrează o tendință de diminuare de la 18,5% în luna noiembrie 2017 (când a fost atins nivelul maxim) până la 8,1% în luna februarie 2020. Diminuarea ponderii creditelor neperformante s-a datorat faptului că băncile au aplicat unele proceduri noi (separarea activelor „bune” de cele „rele” etc.), care au condus la reducerea stocului acestora.

Accentuarea riscului de neachitare a obligațiilor creditare în rezultatul declarării situației de urgență a determinat majorarea soldului creditelor neperformante până la 8,9% în luna august. În luna decembrie acest sold s-a diminuat până la 7,4%.

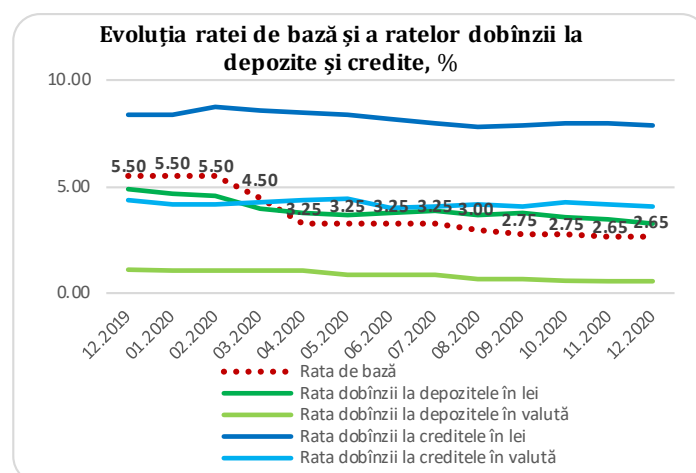
Figura 2.11. Datoria la credite neperformante, % din total datorie la credite

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În scopul atenuării impactului efectelor generate de pandemia COVID-19 pentru perioada de urgență, BNM a întreprins unele măsuri de relaxare a politicii monetare. Astfel, la data de 06.11.2020 a fost **diminuată rata de bază de la 2,75% până la 2,65%**. Concomitent, a fost majorată norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă până la 30%.

Figura 2.12. Evoluția ratei de bază și a ratelor dobânzii la depozite și credite, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

3. Finanțe publice

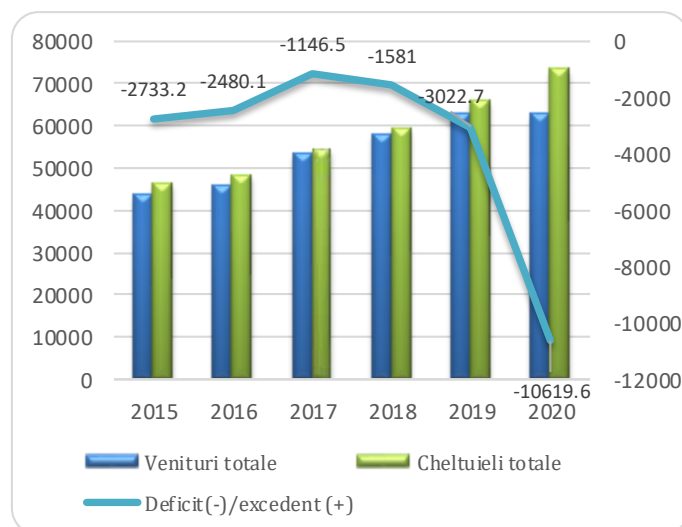
3.1. Bugetul public național

Datele agregate ale indicatorilor bugetului public național indică o diminuare a *veniturilor* de 0,5% în anul 2020. Totuși, rezultatul final s-a îmbunătățit din contul creșterii cu circa 13% a veniturilor în luna decembrie.

Concomitent, *cheltuielile*, care au depășit veniturile cu circa 10,6 mild. lei, s-au majorat cu 11,1%. Deficitul bugetar soldat a atins un nou maxim istoric.

! Deficitul bugetar este de circa 3 ori mai mare decât deficitul înregistrat în aceeași perioadă a anului 2009 (-3,8 mild. lei), când economia națională a fost afectată de criza economico-financiară globală.

Figura 3.1. Evoluția veniturilor, cheltuielilor bugetare și deficitului bugetar, anii 2015-2020

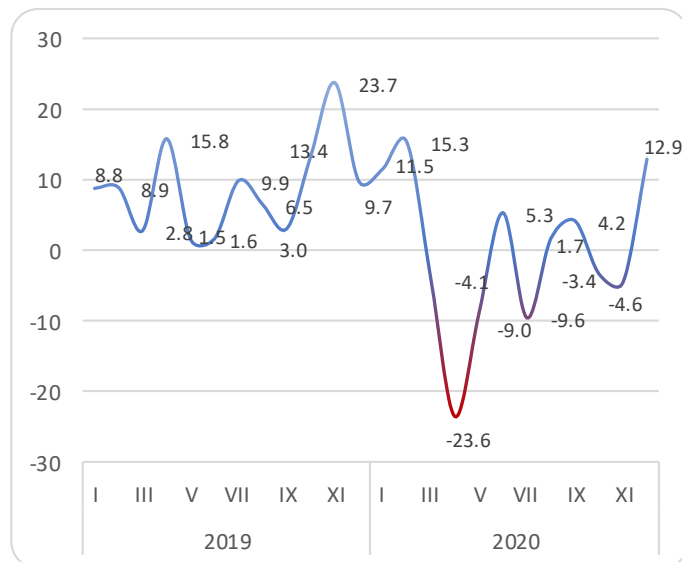
Sursă: Ministerul Finanțelor

Măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii COVID-19 au determinat înrăutățirea situațiilor financiare ale companiilor din majoritatea sectoarelor economice și, respectiv, aceasta s-a transpus în contribuții la buget considerabil mai mici decât în perioade cu activitate normală.

Totodată, cu excepția lunii decembrie, pandemia a redus simțitor cererea internă, care a influențat evoluția importurilor și a comerțului intern.

Astfel, veniturile publice au intrat subit pe o traiectorie descendentă încă din luna martie (-4,1%) și în perioada martie-mai (atunci când activitatea economică a fost restrânsă din cauza măsurilor impuse) acestea au fost în diminuare cu 25%.

Figura 3.2. Evoluția lunară a veniturilor, %, 2019-2020

Sursă: Ministerul Finanțelor

Factorii de influență asupra veniturilor bugetare:

↓ Influență negativă:

- Intrări de granturi în volum semnificativ mai mic (cu circa 60% mai puțin).
- Restrângerea activității economice în majoritatea sectoarelor ca impact al restricțiilor impuse în contextul pandemiei.
- Diminuarea importurilor (TVA la mărfurile importate): diminuarea volumului fizic și diminuarea prețurilor externe.

↑ Influență pozitivă:

- Majorarea încasărilor din contul impozitelor salariale în rezultatul sporirii valorii câștigului salarial mediu lunar în economie (în 9 luni acesta a înregistrat creștere cu 9% în termeni nominali).
- Majorarea de circa 3 ori a încasărilor din dividende primite de la cota parte a proprietății publice în societățile pe acțiuni și defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat

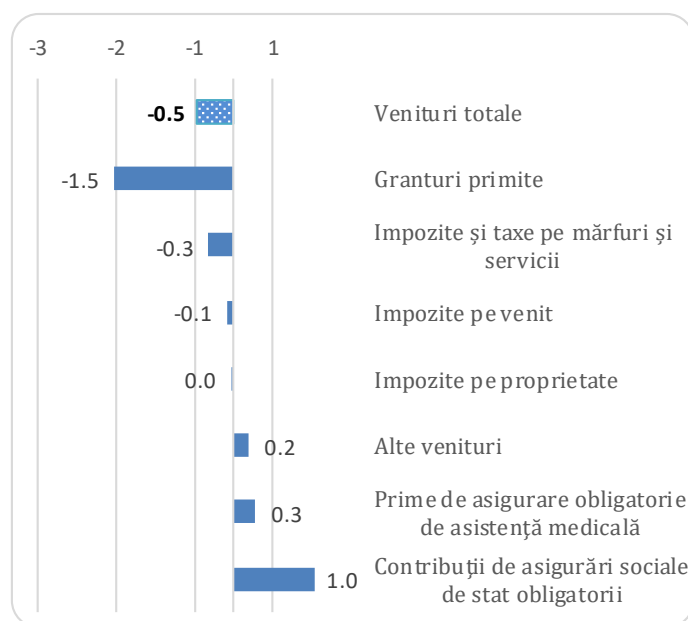
Cheltuielile bugetare, de asemenea, au o dinamică lunară foarte volatilă.

Măsurile de contracarare a pandemiei generează costuri mari, astfel încât în anul 2020 cheltuielile bugetare au înregistrat o creștere de 11,1%. Cea mai mare povară asupra cheltuielilor bugetare a venit din contul prestațiilor sociale și a subvențiilor acordate de Guvern în contextul pandemiei.

Cheltuielile de prestații sociale și ocrotirea sănătății au avut cea mai mare contribuție la majorarea cheltuielilor totale, din următoarele motive:

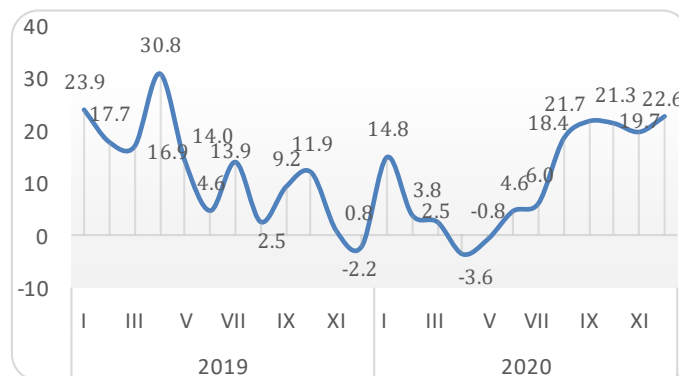
- majorarea cheltuielilor privind ajutorul de șomaj: în anul 2020 numărul beneficiarilor de ajutor de șomaj s-a majorat de circa 2,4 ori;
- cheltuielile privind plata indemnizațiilor unice de 16 mii lei cadrelor medicale ca efect al pandemiei;
- cheltuielile în creștere suportate în contextul impactului negativ al pandemiei asupra sănătății populației în contextul pandemiei.

Figura 3.3. Contribuția componentelor la creșterea veniturilor bugetare (%), anul 2020

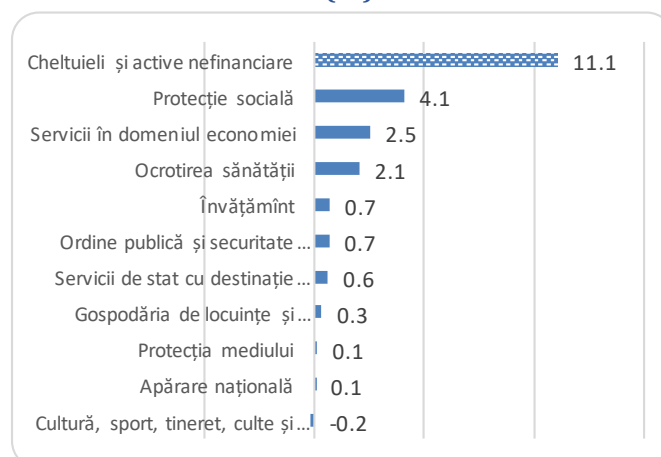
Sursă: Ministerul Finanțelor

Figura 3.4. Evoluția lunară a cheltuielilor bugetare, în % față de luna respectivă a anului precedent, 2019-2020

Sursă: Ministerul Finanțelor

Figura 3.5. Contribuția componentelor la creșterea cheltuielilor (%) în anul 2020

Sursă: Ministerul Finanțelor

3.2. Datoria de stat administrată de Guvern

Criza pandemică a generat costuri mari și, pentru acoperirea cheltuielilor bugetare, Guvernul a apelat la împrumuturi interne și externe, fapt ce a majorat nivelul de îndatorare a țării.

Conform datelor de la sfârșitul lunii decembrie 2020, **datoria de stat administrată de Guvern a atins nivelul de 67,8 mild. lei**. Datoria internă, care deține ponderea 43,1% în valoarea totală a datoriei de stat, a însumat 29,2 mild. lei și a crescut cu 26,2% față de aceeași situație din anul precedent. Datoria de stat externă, având o pondere de 56,9% în total, a însumat 38,6 mild. lei și s-a majorat cu 31,6%.

Datoria de stat internă s-a majorat din contul emisiunii mai mari a valorilor mobiliare de stat (VMS) pe piața primară.

S-a accentuat interesul investitorilor față de VMS emise pe 182 zile, ponderea cărora s-a majorat de la 20,8% la 29,2% și 364 zile (de la 47% la 50,5%). Totodată, s-a diminuat ponderea VMS emise pe 2 ani de la 12% la 4,9%, emise pe 3 ani – de la 9,6% la 6,2%.

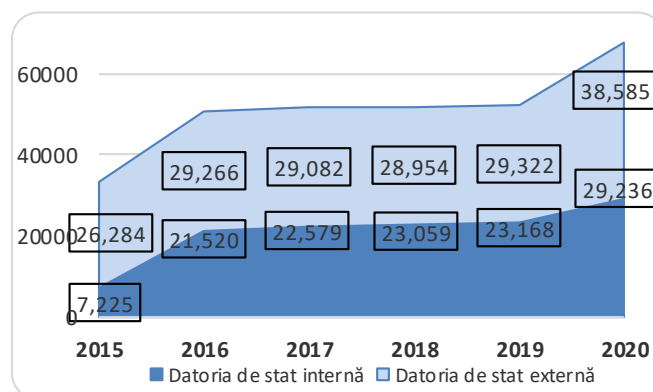
- ⇒ Rata medie a dobânzii la VMS a scăzut de la 6,39% până la 5,02%.
- ⇒ Investitorii din sectorul bancar domină piața VMS, cu 82,4%.

Datoria de stat externă administrată de Guvern a însumat 2241,4 mil. dolari și a înregistrat creștere de 31,5%.

Factorul principal al majorării nivelului de îndatorare a țării sunt intrările de surse externe de finanțare, întru atenuarea efectelor negative ale crizei generate de Covid-19.

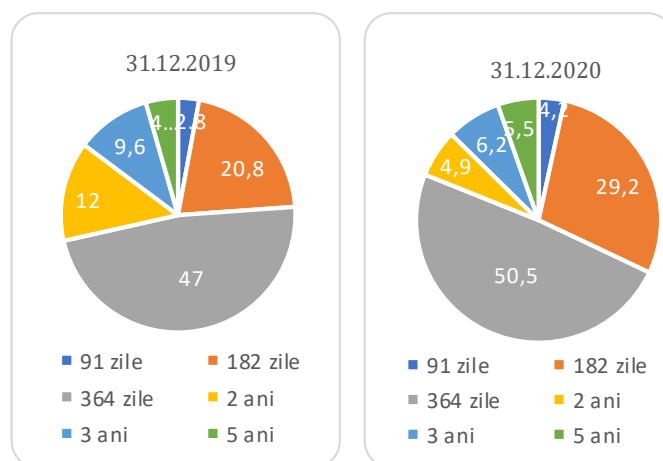
Astfel, în lunile aprilie-decembrie 2020 finanțarea externă netă a atins 437,1 mil. dolari: surse externe de finanțare au intrat în valoare de circa 531,2 mil. dolari și au fost rambursate – 94,2 mil. dolari.

Figura 3.6. Datoria de stat la data de 31 decembrie a anilor 2015 -2020, mil. lei

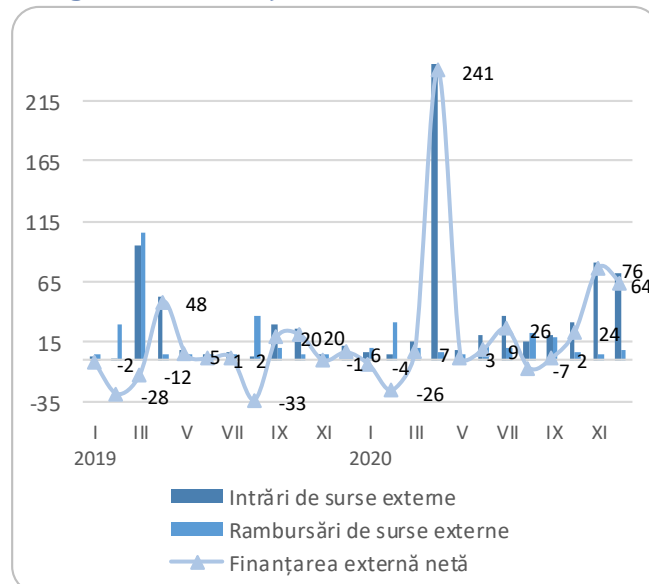
Sursă: Ministerul Finanțelor

Figura 3.7. Structura VMS pe maturități, %

Sursă: Ministerul Finanțelor

Figura 3.8. Finanțarea externă netă, mil. USD

Sursă: Ministerul Finanțelor

4. Sectorul extern

4.1. Balanța de plăți externe

Criza internațională determinată de răspândirea pandemiei a avut un impact profund asupra economiei Moldovei, ceea ce s-a reflectat în indicatorii balanței de plăți. Diminuarea cererii interne a determinat micșorarea deficitului contului curent cu circa 28,9% în anul 2020. Drept urmare, **necesarul de finanțare externă a țării raportat la PIB s-a diminuat până la 7,2%, față de 9,8% în anul 2019.**

Totodată, sistarea activității economice și perspectivele incerte cu privire la viitor au influențat negativ activitatea investițională și, astfel, în perioada de referință intrările de investiții străine directe în economia națională au fost neesențiale. În aceste condiții, la finanțarea deficitului contului curent cel mai mult au contribuit intrările nete de capital sub formă de împrumuturi, credite comerciale și avansuri.

Contul curent și contul de capital

Deficitul contului curent s-a diminuat esențial, constituind 6,7% în raport cu PIB. Deficitul contului curent a înregistrat 795,7 mil. dolari, micșorându-se cu circa 28,9% comparativ cu anul 2019. Principalele componente ale contului curent:

Soldul comercial cu bunuri: -3075,8 mil. dolari (-7,1%).

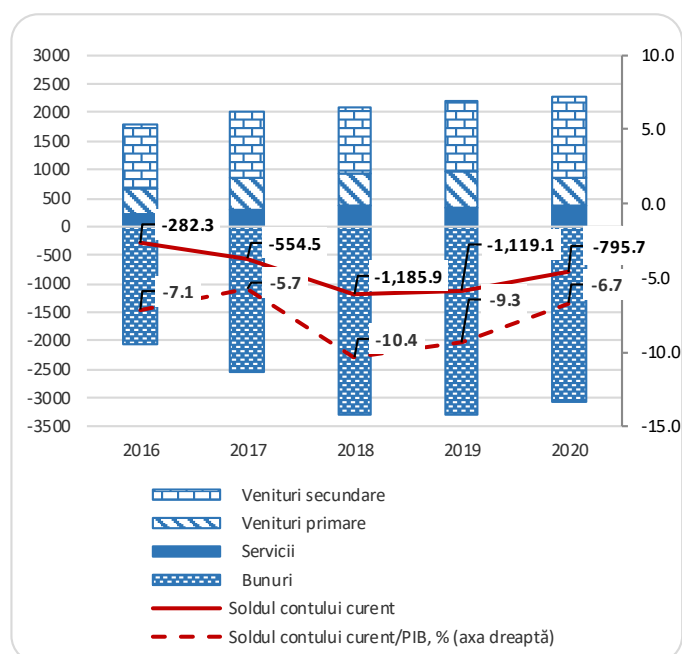
Soldul comercial cu servicii: 388,4 mil. dolari (+10,8%).

Soldul veniturilor primare: 472,7 mil. dolari (-23,9%).

Soldul veniturilor secundare: 1419,0 mil. dolari (+16,2%).

Diminuarea cererii externe și interne, perturbarea lanțurilor valorice globale, condiționate de situația epidemiologică, au determinat activitatea comercială pasivă. Prin urmare, contul curent s-a ameliorat, în general, datorită scăderii considerabile a deficitului comercial cu bunuri.

Figura 4.1. Principalele componente ale contului curent, mil. dolari SUA

Sursă: Banca Națională a Moldovei

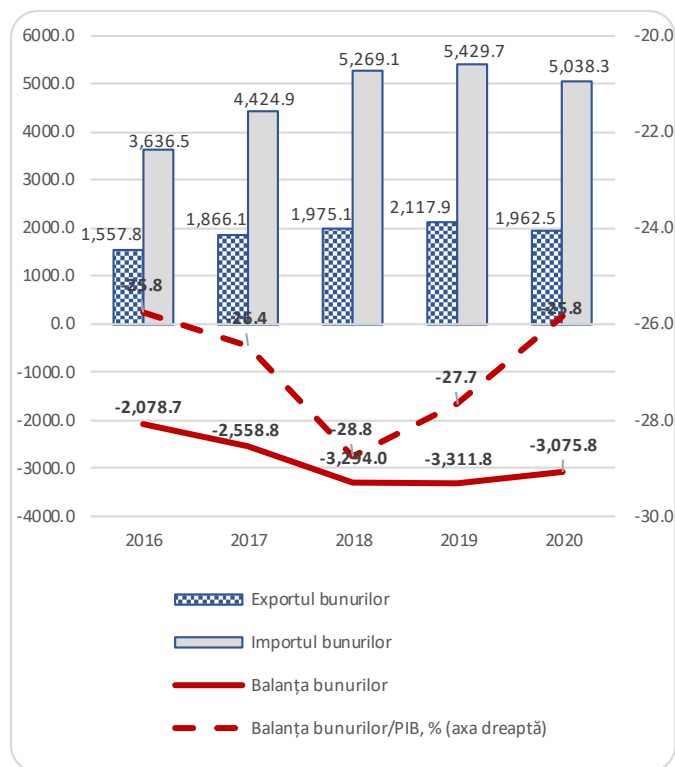
Exporturile de bunuri au constituit 1962,5 mil. dolari (-7,3%) și au fost determinate în general de:

- ↓ scăderea cererii externe în țările partenere afectate de COVID-19;
- ↓ restrângerea activității ZEL urmare măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii infecției de coronavirus;
- ↓ condițiile climatice nefavorabile și diminuarea suprafețelor însămânțate care au condiționat reducerea roadei la grâu, mere, struguri și la alte culturi agricole destinate exportului;
- ↑ majorarea prețurilor internaționale la bunurile exportate.

Importurile de bunuri au constituit 5038,3 mil. dolari (-7,2%), fiind determinate de:

- ↓ cererea internă pentru bunurile importate;
- ↓ micșorarea prețurilor internaționale la bunurile importate, în special la produsele minerale în perioada ianuarie-aprilie 2020.

Figura 4.2. Comerțul internațional cu bunuri, mil. dolari

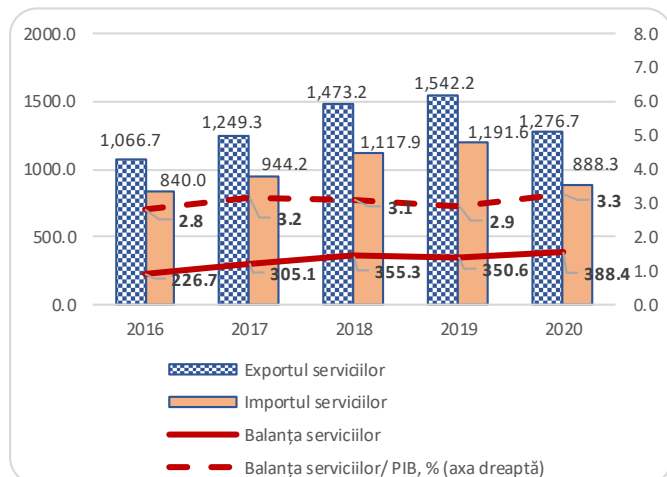
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Exportul serviciilor s-a micșorat cu 17,2%, în general, datorită descreșterii serviciilor de transport (-38,4%), serviciilor de prelucrare a materiei prime (-13,4%) și de călătorii (-20,3%).

Concomitent, serviciile de telecomunicații, informatică și informații au înregistrat o creștere de 16,8%, datorită serviciilor de informatică (+27,8%). De asemenea, creșteri au fost înregistrate la serviciile de cercetare și dezvoltare (+5%).

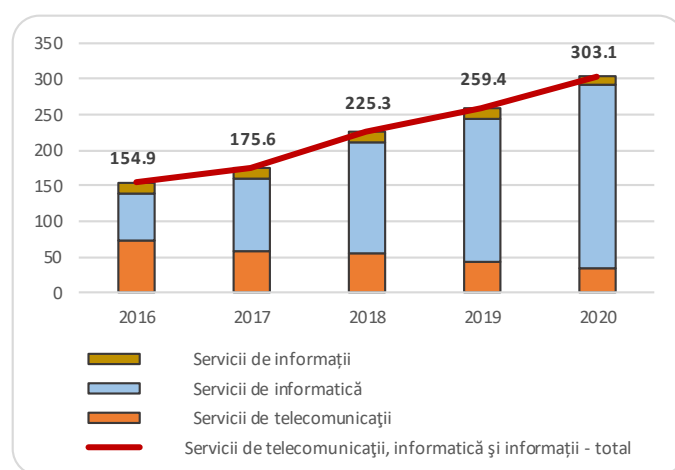
Importul serviciilor s-a micșorat cu 25,5%. În cadrul acestora s-au diminuat importurile serviciilor de transport (-27,7%), călătorii (-28,4%). Totodată, au crescut serviciile de construcții cu 30,9%.

Figura 4.3. Comerțul internațional cu servicii, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

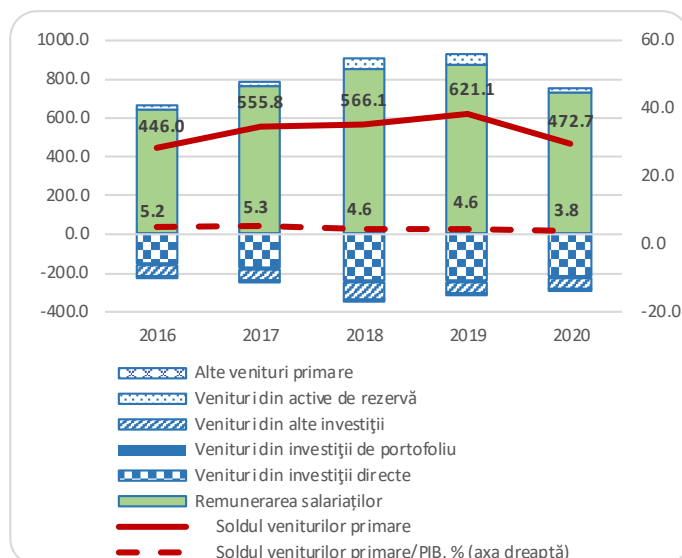
Figura 4.4. Exportul serviciilor de telecomunicații, informatică și informații, mil. dolari

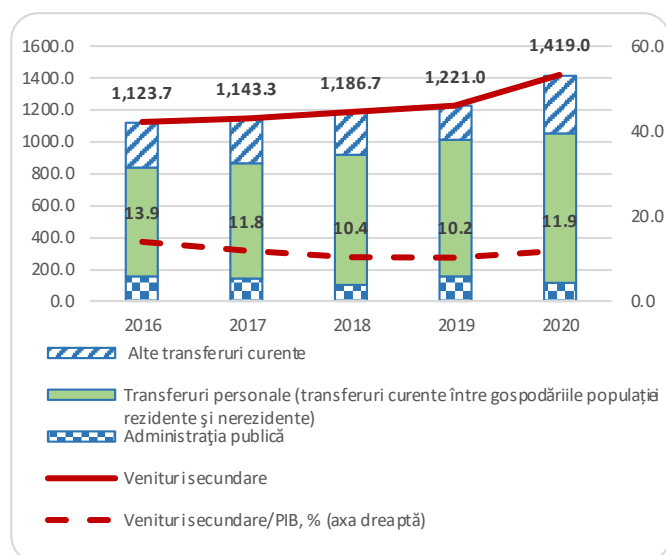
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul pozitiv al balanței **veniturilor primare** s-a micșorat cu 23,9% comparativ cu anul 2019, datorită reducerii intrărilor veniturilor aferente remunerării salariaților cu 14,6%.

De asemenea, s-au diminuat substanțial plățile sub formă de dividende achitate investitorilor străini cu 8,1%.

Figura 4.5. Veniturile primare nete, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.6. Veniturile secundare nete, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Veniturile secundare nete au înregistrat un excedent în valoare de 1419 mil. dolari, (+16,2%).

Această situație s-a datorat creșterii volumului transferurilor personale primite din exterior în mărime de 1056,9 mil. dolari (+11,3%).

Totodată, volumul asistenței tehnice și granturilor, primite de toate sectoarele în cadrul cooperării internaționale s-a diminuat cu 10%, constituind 178,4 mil. dolari.

Contul de capital a înregistrat un sold negativ de 61,1 mil. dolari (+22,5%), ceea ce reprezintă ieșiri de capital.

Valoarea granturilor aferente proiectelor investiționale primite din exterior de administrația publică a constituit 11,5 mil. dolari (-45,1%), în timp ce ieșirile nete înregistrate la sectorul privat au însumat 72,6 mil. dolari (+2,5%).

Drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital, **necesarul net de finanțare externă** a constituit 856,8 mil. dolari (7,2% în raport cu PIB).

Contul financiar

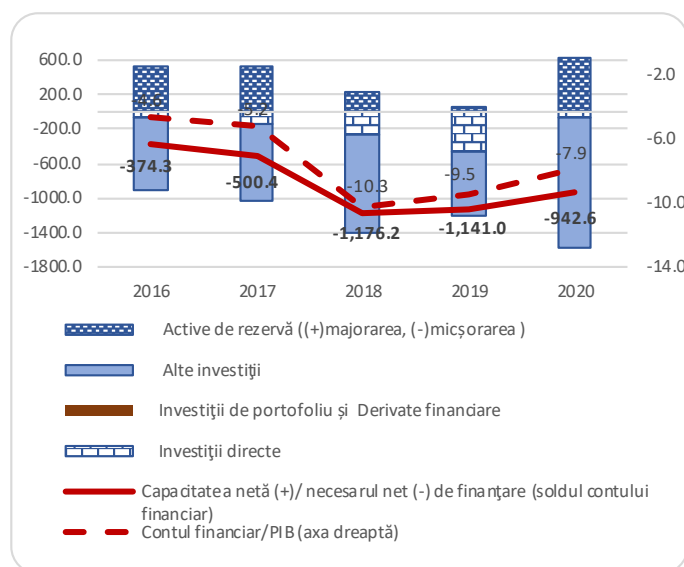
Contul financiar a înregistrat intrări nete de capital, necesare pentru finanțarea deficitului contului curent, în mărime de 942,6 mil. dolari. Acumularea netă a pasivelor a însumat 714,9 mil. dolari, în timp ce activele financiare nete s-au micșorat cu 227,7 mil. dolari.

Sursa principală de finanțare a deficitului contului curent o constituie activele sub formă de numerar și depozite, care au înregistrat scăderi considerabile cu 864,9 mil. dolari. De asemenea, la finanțarea deficitului de cont curent au contribuit într-o mare măsură împrumuturile externe.

Principalele componente ale contului financiar:

- Investiții străine directe: -66,4 mil. dolari (de 7 ori mai puțin comparativ cu anul 2019)
- Investiții de portofoliu: 0,9 mil. dolari (de 5,5 ori mai puțin)
- Derivate financiare: -0,4 mil. dolari (comparativ cu 0,3 mil. dolari în anul 2019)
- Alte investiții: -1514,1 mil. dolari (de 2 ori mai mult)
- Active de rezervă: 637,4 mil. dolari (de 10 ori mai mult)

Figura 4.7. Contul financiar, mil. dolari

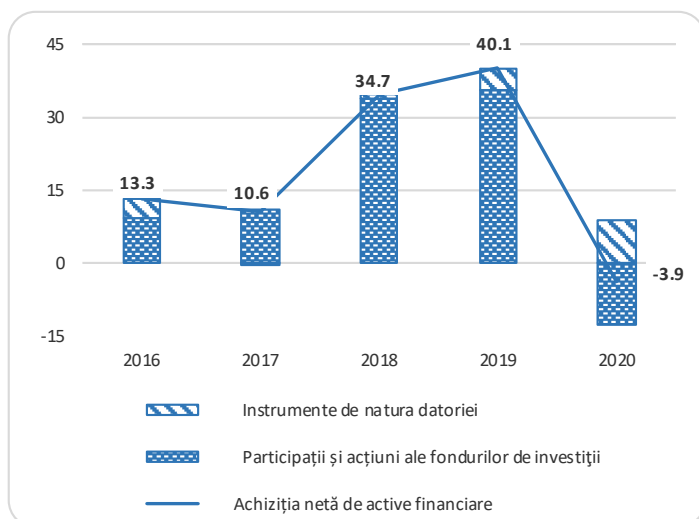
Notă: (+) ieșiri nete de capital, (-) intrări nete de capital

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Intrările capitalului sub formă de investiții străine directe au înregistrat cea mai mică valoare din ultimii 12 ani.

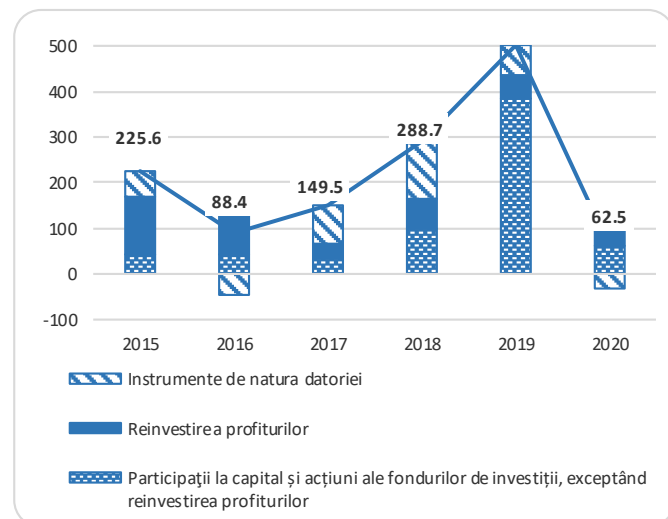
Investițiile directe au înregistrat intrări nete în valoare de 66,4 mil. dolari (de 7 ori mai puțin față de anul 2019), ca urmare a creșterii nete de pasive cu 62,5 mil. dolari, în timp ce activele nete s-au micșorat cu 3,9 mil. dolari.

Figura 4.8. Achiziția netă de active financiare a investițiilor directe pe instrumente, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.9. Acumularea netă de pasive a investițiilor directe pe instrumente, mil. dolari

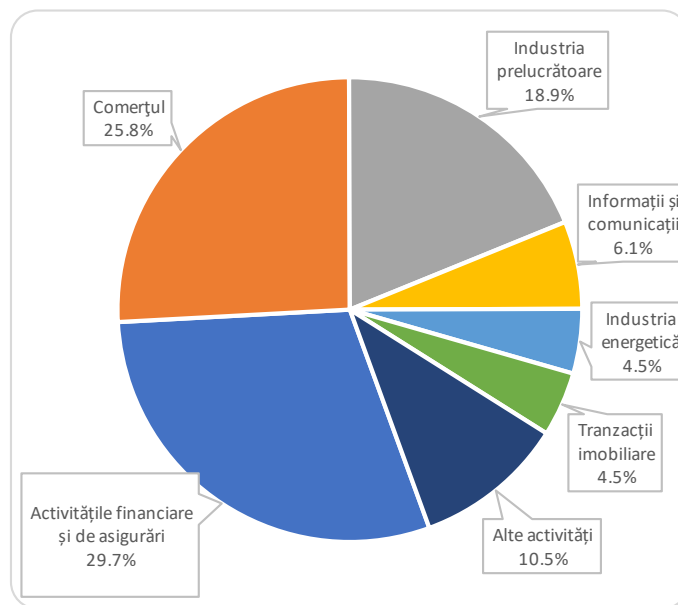
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Stocul total de pasive sub formă de investiții directe acumulat la 31.12.2020 a fost evaluat la 4851,4 mil. dolari (în creștere cu 2,5% față de 31.12.2019), din care participațiile la capital dețin o pondere de 60,4%, împrumuturile de datorie – 39,6%.

În distribuția geografică a capitalului acumulat, investitorilor din țările UE le-au revenit ponderea majoră – 82,2%, celor din țările CSI – 5,5%, altor țări – 12,3%. Principali investitori străini în Moldova sunt originari din Cipru, Olanda, România, Franța, Rusia, Austria, Marea Britanie etc.

Principalele activități economice care au beneficiat de ISD sunt activitățile financiare și de asigurări (29,7%), comerțul (25,8%) și industria prelucrătoare (18,9% din stocul total de pasive a investițiilor directe sub formă de capital propriu). Alte activități care au atras investitori străini au fost informații și comunicații (6,1%), industria energetică (4,5%), tranzacții imobiliare (4,5%).

Figura 4.10. Structura ISD pe activități economice (capital propriu) la 31.12.2020, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

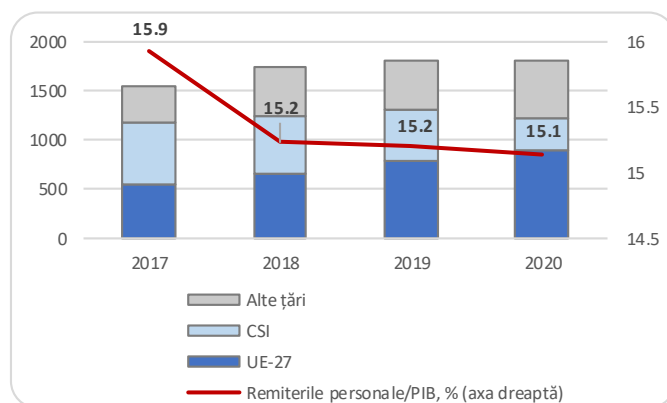
Activele oficiale de rezervă s-au majorat pe parcursul anului 2020 cu 637,4 mil. dolari, astfel contribuind pozitiv la modificarea totală a activelor țării.

Remiterile personale¹

Conform datelor statisticii Balanței de plăți, în anul 2020 volumul remiterilor personale primite de rezidenții Republicii Moldova a constituit 1810,4 mil. dolari (15,2% în raport cu PIB), fiind în diminuare cu 0,4% față de anul 2019.

Micșorarea remiterilor personale a fost determinată, totalmente, de reducerea fluxurilor din țările CSI de 33,8% față de anul 2019. Concomitent, fluxurile din UE și alte țări, au înregistrat o creștere respectiv, cu 11,9% și 14,3%.

Figura 4.11. Remiterile personale primite de rezidenții Republicii Moldova din străinătate, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

¹ Remiterile personale reprezintă un articol suplimentar la Balanța de plăți și reflectă valoarea remunerării nete a salariaților (excluzând cheltuielile lucrătorilor suportate în țara de prestare a muncii și unele taxe și impozite achitate de rezidenți peste hotare), a transferurilor personale și a celor de capital între gospodăriile casnice, indiferent de sursa de proveniență a acestora.

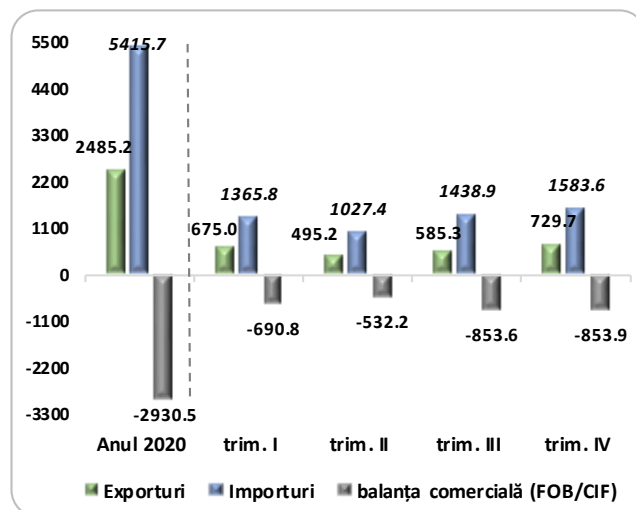
4.2. Comerț internațional cu mărfuri

Valoarea totală a comerțului internațional cu mărfuri în anul 2020 a fost de 7900,9 mil. dolari, în scădere cu 8,4% față de anul 2019, exporturile FOB înregistrând o scădere cu 294 mil. dolari (-10,6%), iar importurile CIF - cu 426,8 mil. dolari (-7,3%). În aceste condiții, deficitul balanței comerciale (FOB/CIF) a scăzut cu 4,3%, de la nivelul de -3063,3 mil. dolari (anul 2019) la -2930,5 mil. dolari (anul 2020).

Trimestrul IV 2020 comparativ cu trimestrul IV 2019:

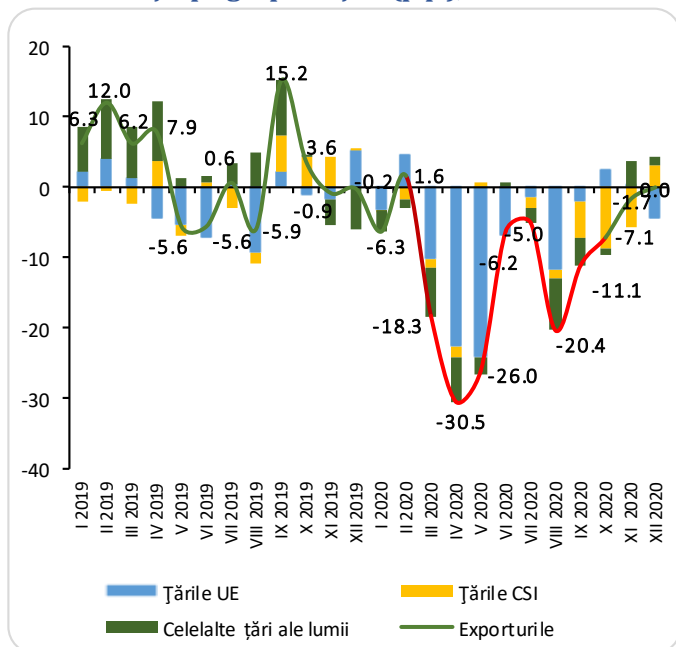
- ↓ ● exporturile (-3,1%)
- ↑ ● importurile (+0,9%)

Figura 4.12. Evoluția trimestrială a comerțului internațional cu mărfuri în anul 2020

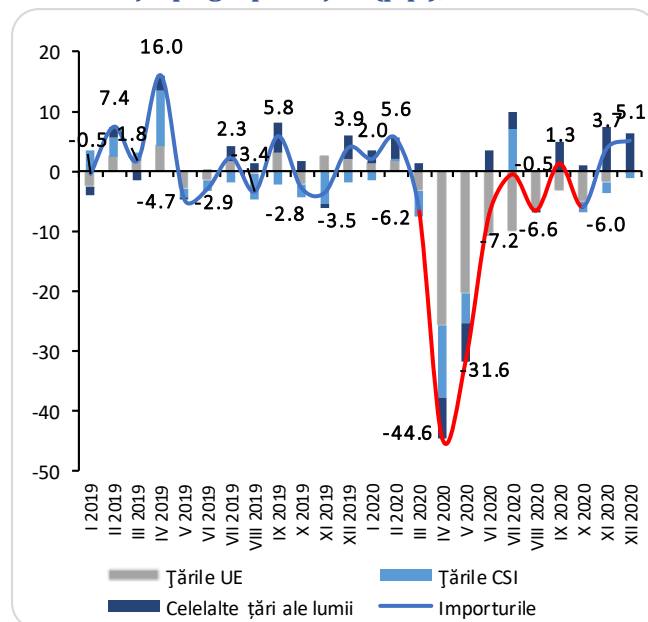
Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.13. Evoluția lunară a exporturilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.), în anii 2019-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.14. Evoluția lunară a importurilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.), în anii 2019-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență:

- atenuarea treptată a impactului negativ al pandemiei COVID;
- reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri comerciali (România, Italia, Germania, Federația Rusă, Turcia etc.);
- diminuarea consumului, ca urmare a reducerii necesarului de materie primă în sectoarele productive ale economiei;
- diminuarea prețurilor externe;
- deficitul de producție agricolă ca rezultat al condițiilor meteorologice nefavorabile din anul 2020.

4.2.1. Exporturi

S-au diminuat exporturile spre toate grupurile de țări

Principala destinație a exporturilor RM rămân **țările Uniunii Europene**, cu o pondere de 66,7%. Livrările de mărfuri către această grupă de state au înregistrat o scădere de 6,9% și au contribuit negativ la dinamica exporturilor cu 4,5 p.p. S-au diminuat exporturile de: *Mașini și aparate, echipamente electrice* – cu circa 17%, *Îmbrăcăminte și accesorii* – cu circa 20% etc. Concomitent, s-a majorat exportul de *Uleiuri, grăsimi de origine vegetală sau animală* – cu circa 27%, *Băuturi, tutun* – cu circa 13% etc.

Țările CSI – pondere de 15,2%, în diminuare cu 13,3%. Au scăzut exporturile de *Produse chimice* – de circa 1,9 ori, *Băuturi, tutun* – cu circa 15%, *Produse medicinale și farmaceutice* – de circa 2 ori etc. Exportul de *Produse alimentare și animale vii*, cu o pondere de circa 40% din exporturi spre CSI, a sporit cu circa 13%.

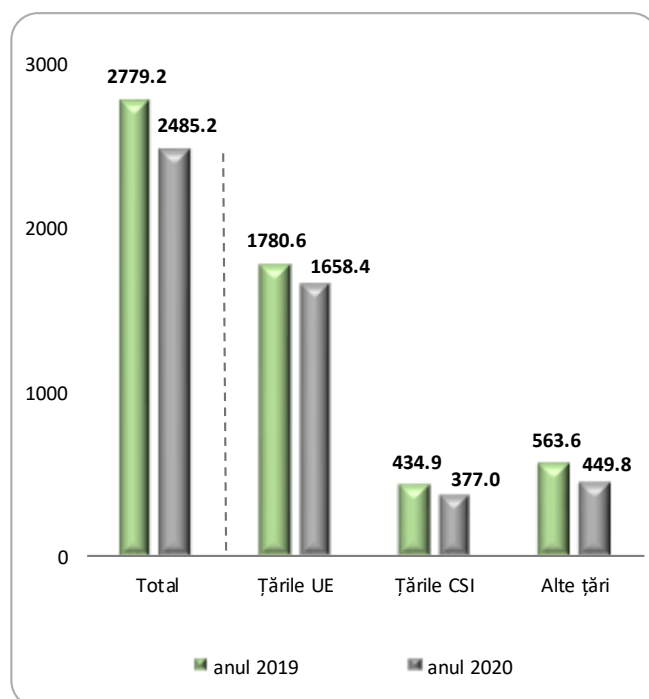
Celelalte țări ale lumii – exporturile către această grupă de țări au constituit 18,1% din total și s-au diminuat cu 20,2%.

Top 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au absorbit circa 77% din exporturi

România rămâne a fi unul din principalii parteneri comerciali ai RM. Exporturile spre această țară s-au diminuat cu 7,7%. Cu o pondere de 28,4% în total exporturi, influența negativă la dinamica exporturilor a constituit 2,1 p.p. De asemenea, au scăzut livrările spre Italia – cu circa 20%, Federația Rusă – cu circa 13%, Germania – cu circa 8%, Turcia – cu circa 2% etc.

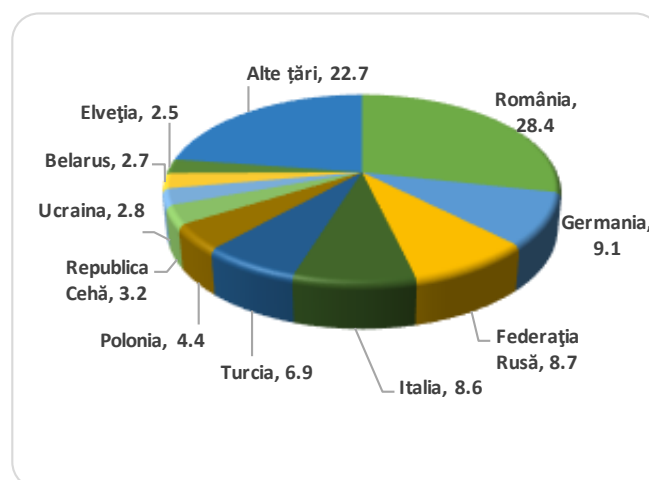
În același timp, au crescut livrările spre Olanda – de 1,4 ori, Republica Cehă – cu circa 24%, SUA – circa 5% etc.

Figura 4.15. Exporturile de mărfuri pe grupe de țări, mil. dolari

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.16. Ponderea în total valoare export, % (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Exportul pe grupe de mărfuri

Analiza exporturilor pe grupe de mărfuri pune în evidență faptul că majoritatea principalelor grupe de mărfuri au înregistrat scăderi ale livrărilor pe piața externă.

Astfel, comparativ cu anul 2019 s-au diminuat ponderea grupelor de mărfuri:

- *produse alimentare și animale vii* (-1,7 p.p.)
- ↓ • *mașini și echipamente* (-0,5 p.p.)

Grupele de mărfuri, ponderea cărora s-a majorat:

- ↑ • *uleiuri, grăsimi* (+1,6 p.p.)
- *mărfuri manufacturate* (+0,8 p.p.)

Grupele de mărfuri care au influențat negativ exporturile:

- *produse alimentare și animale vii* (subgrupul *Cereale și preparate pe bază de cereale* s-a diminuat de circa 2 ori: recolta de cereale a fost compromisă de seceta din anul 2020).
- *mașini și echipamente* (subgrupul: *Mașini și aparate electrice*, au scăzut cu circa 17%, urmare scăderii volumului de producere cu circa 31%, provocată de restricțiile impuse pentru combaterea pandemiei COVID-19)
- ↓ • *articole manufacturate diverse* (*Îmbrăcăminte și accesorii* – o scădere de circa 13%, cauzată de micșorarea cu circa 7% a volumului de producție fabricată, precum și scăderii cererii externe, urmare restricțiilor legate de pandemia COVID-19; *Mobilă și părțile ei* – cu circa 4%, *Încălțăminte* – cu circa 3%)
- *materiale brute necomestibile* (*Semințe și fructe oleaginoase*, în scădere cu circa 15%, producția fiind afectată puternic de seceta din vara anului 2020).

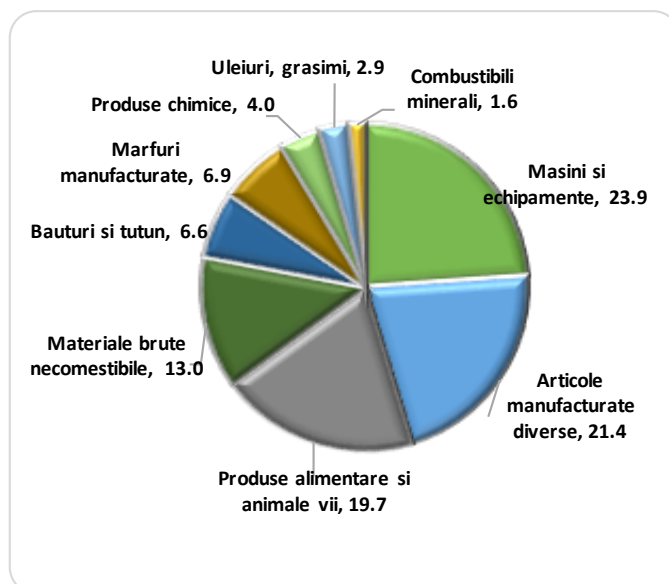
O singură grupă de mărfuri a contribuit pozitiv la creșterea exporturilor:

- ↑ • *uleiuri, grăsimi* (inclusiv: *Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate* exportul acestora a crescut de circa 1,5 ori).

Exporturile de mărfuri autohtone – 76,7% din total exporturi, în scădere cu 4,6%.

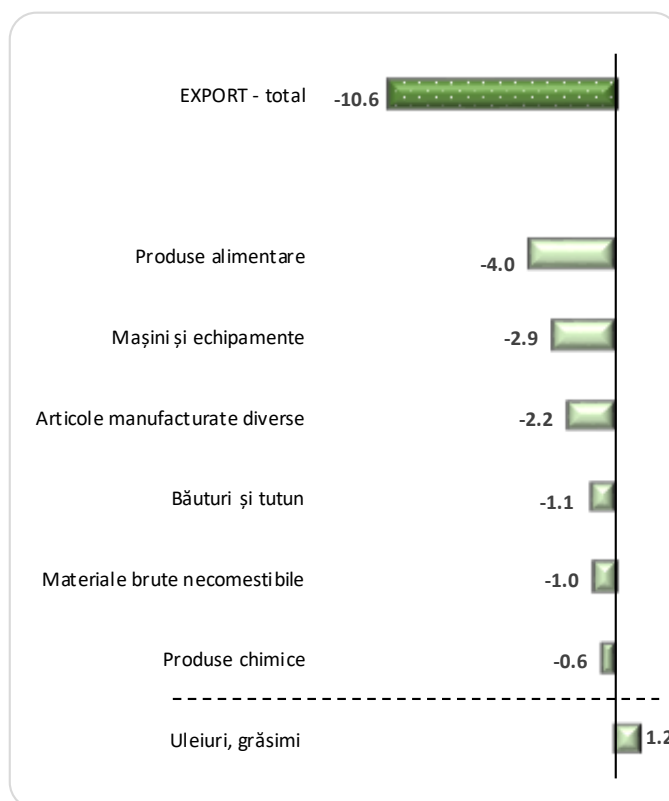
Reexporturile de mărfuri străine – 23,3% din valoarea exporturilor, cu 25,8% mai puțin.

Figura 4.17. Ponderea grupelor de mărfuri în total export, % (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.18. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor pe grupe de mărfuri, p.p. (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

4.2.2. Importuri

S-au diminuat importurile din Țările UE și Țările CSI:

Țările UE – cu o pondere de 45,6% în total import, au înregistrat o scădere de 12,7% și au contribuit negativ la dinamica importurilor cu 6,2 p.p. S-au diminuat importurile de *Combustibili minerali* - de circa 1,7 ori, *Vehicule rutiere* – cu circa 13%, *Mașini și aparate, echipamente electrice* – cu circa 9%, *Produse chimice* – cu circa 8% etc. Importul de *Produse alimentare și animale vii* s-a majorat cu circa 15% (inclusiv: *legume și fructe* – cu circa 18%, *cereale și preparate pe bază de cereale* – cu circa 27%)

Țările CSI – pondere de 24,3%, în diminuare cu 7,0%. Au scăzut importurile de *Combustibili minerali* - cu circa 30% (inclusiv: *Gaz și produse industriale din gaz* – cu circa 34%), *Produse ale industriei chimice* – cu 3,5%, *Băuturi, tutun* – cu circa 6% etc. Totodată, a crescut importul de *Mașini și echipamente pentru transport* – cu circa 26% (inclusiv: *mașini și aparate electrice* – cu 2%, *mașini și aparate industriale* – cu circa 16%, *aparate și echipamente de telecomunicații* – cu circa 18% etc.).

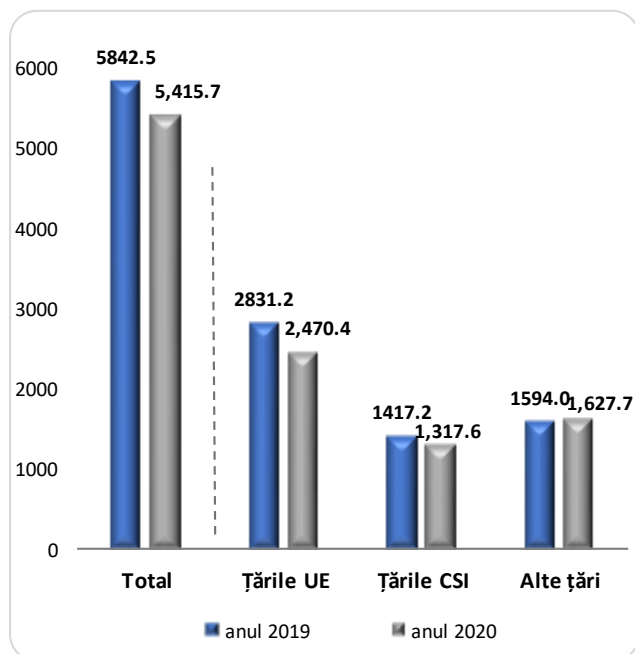
Importurile din Celelalte țări ale lumii, cu o pondere de 30,1%, au înregistrat o ușoară creștere de 2,1%.

Circa 75% de mărfuri au fost importate din top 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM

Practic, din toate țările top 10 importurile au scăzut, excepție fiind livrările din Polonia și China, care au înregistrat o majorare de 7,7% și, respectiv, 7,3%.

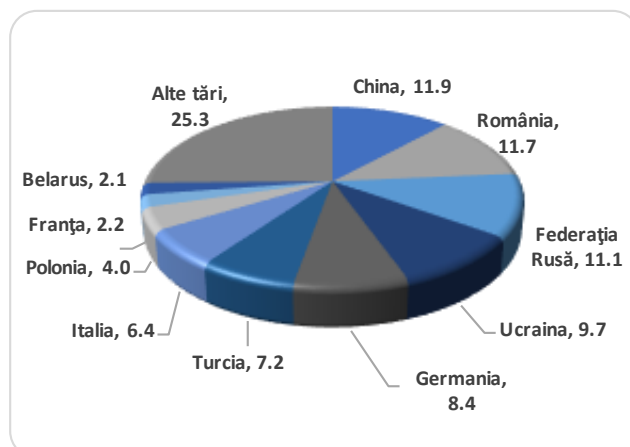
Au scăzut importurile din România cu circa 25%, Italia – cu circa 15%, Federația Rusă – cu circa 13%, Germania – cu circa 7%, Turcia – cu circa 3% etc.

Figura 4.19. Importurile pe grupe de țări, mil. dolari

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.20. Ponderea în total valoare import,% (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importul pe grupe de mărfuri

Majoritatea principalelor grupe de mărfuri au înregistrat scăderi ale livrărilor pe piața internă.

Comparativ cu anul 2019 s-a diminuat ponderea grupelor de mărfuri în total import:

- ↓ • *combustibili minerali* (-4,9 p.p.)
- *băuturi și tutun* (-0,2 p.p.)

Grupele de mărfuri ponderea cărora s-a majorat față de anul 2019:

- ↑ • *mașini și echipamente* (+1,8 p.p.)
- ↑ • *produse alimentare și animale vii* (+1,7 p.p.)
- *produse chimice* (+0,7 p.p.)

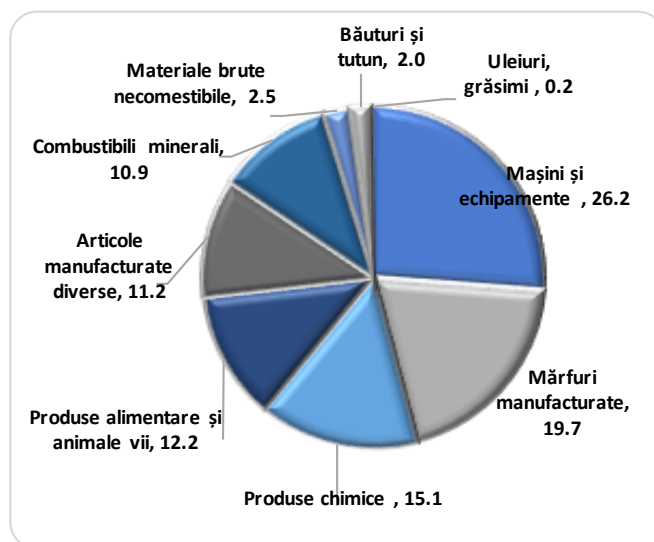
Circa 88% din grupele de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii importurilor și, astfel, au influențat negativ dinamica importurilor:

- **combustibili minerali** (subgrupele: *Petrol, produse petroliere*, s-au diminuat cu circa 36%; *Gaz și produse industriale obținute din gaz*, în scădere cu circa 32%, urmare scăderii volumului fizic, precum și prețurilor de import);
- ↓ • **mărfuri manufacturate** (*Fire, țesături, articole textile*, în scădere cu 3,6%, *Fier și oțel*, o diminuare de circa 8%);
- **mașini și echipamente** (*Mașini și aparate electrice*, în scădere cu 4,6%, *Vehicule rutiere* – mai puțin cu circa 11%, *Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice* – sau micșorat cu circa 13%).

Două grupe de mărfuri **Produse alimentare și animale vii** și **Uleiuri, grăsimi de origine animală sau vegetală** au contribuit pozitiv la creșterea importurilor, inclusiv:

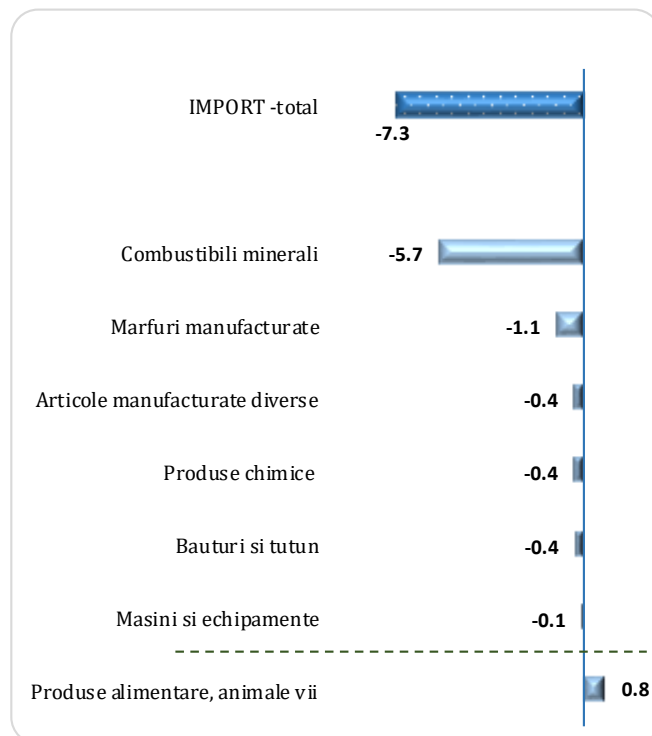
- ↑ • **cereale și preparate pe bază de cereale** – o majorare de circa 19%, necesară pentru completarea rezervelor, *Produse lactate și ouă de păsări* – a crescut cu circa 17%; *Legume și fructe* – o creștere de circa 4%; *Hrană destinată animalelor* – cu circa 21% mai mult (seceta din vară a afectat culturile furajere).
- **grăsimi și uleiuri vegetale** – o majorare de circa 24%.

Figura 4.21. Ponderea grupelor de mărfuri în total import, % (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.22. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) importurilor pe grupe de mărfuri, p.p. (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

4.2.3. Indicii comerțului internațional cu mărfuri în anul 2020

Exporturi:

volumul fizic² s-a micșorat cu 17,6% față de anul 2019, din care în țările Uniunii Europene cu 14,5%, în țările CSI - cu 17,9%, în celelalte țări ale lumii - cu 27%

valoarea unitară³ (prețurile) s-a majorat cu 8,5%, inclusiv în țările CSI - cu 5,5%, în țările UE - cu 8,9%, în celelalte țări ale lumii - cu 9,3%.

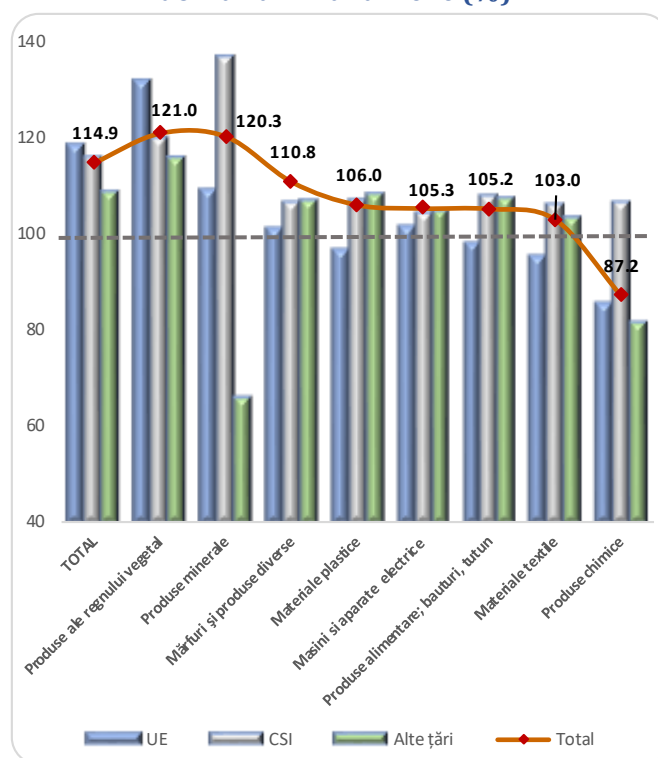
Importuri:

volumul fizic a scăzut cu 1,8%, inclusiv din țările UE - cu 7,0%. Din țările CSI și din celelalte țări ale lumii volumul fizic s-a majorat cu 4,5% și 1,7%, respectiv.

valoarea unitară (prețurile) a scăzut cu 5,6%, inclusiv din țările UE - cu 6,2%, din țările CSI - cu 11,0%, iar din celelalte țări ale lumii - a crescut cu 0,4%.

Indicele raportului de schimb (în engl. „Terms of trade”) ⁴ a constituit 114,9%: eficiența comerțului exterior s-a majorat comparativ cu anul 2019 (99,4%).

Figura 4.23. Indicele raportului de schimb pe secțiuni de mărfuri în anul 2020 (%)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MEI

² Indicii volumului fizic reflectă evoluția (creștere/descreștere) **cantității** de mărfuri exportate și importate. În Republica Moldova se calculează după formula Laspeyres.

³ Indicii valorii unitare indică evoluția (creștere/descreștere) **prețurilor** la mărfurile exportate și importate. Acest indice se calculează având la bază valorile unitare (medii) exprimate în dolari SUA, conform formulei Paasche. Baza de calcul utilizată pentru calcularea indicilor valorii unitare la mărfurile exportate și importate este anul precedent. Calcularea indicilor valorii unitare se efectuează în baza datelor obținute din declarațiile vamale separat pentru fiecare marfă, grup de mărfuri și pe total exporturi (importuri), în conformitate cu Nomenclatorul Mărfurilor. În mărfurile alese pentru calcul (mărfuri reprezentative) se includ toate mărfurile omogene, cu informații disponibile asupra cantității și costului, și prezente atât în perioada de raport, cât și în perioada de bază.

⁴ **Indicele raportului de schimb** reprezintă raportul dintre indicele prețului de export și prețului de import: dacă indicele este sub 100%, reprezentând deteriorarea indicelui, rezultă că prețurile de export sunt mai mici decât prețurile de import.

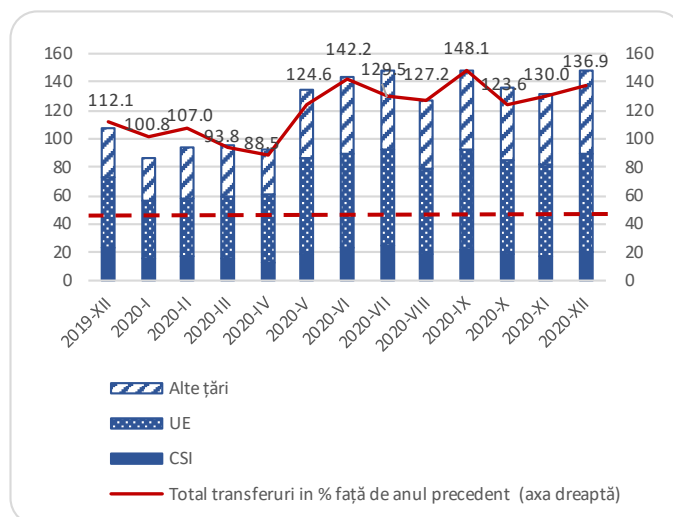
4.3. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoanele fizice ale Republicii Moldova

În anul 2020 volumul total al transferurilor bănești din străinătate efectuate prin băncile din Republica Moldova de către persoanele fizice a înregistrat o creștere cu 21,5% comparativ cu anul 2019 și a însumat 1486,3 mil. dolari SUA. Însă, această creștere are la bază efect statistic, căci a fost condiționată de reducerea posibilităților de a transmite bani prin căile neoficiale din cauza răspândirii pandemiei COVID-19.

Factorii de influență asupra volumului transferurilor de mijloace bănești din străinătate:

- ↓ reducerea atractivității pieței muncii Federației Ruse condiționată de depreciere esențială a rublei rusești față de dolarul SUA, precum și de agravare a situației economice în Rusia;
- ↓↑ extinderea pandemiei COVID-19;
- ↑ necesarul de forță de muncă în Germania;
- ↑ efect statistic: baza de comparație joasă.

Figura 4.24. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoane fizice prin băncile din Republica Moldova, pe zone geografice (mil. dolari)

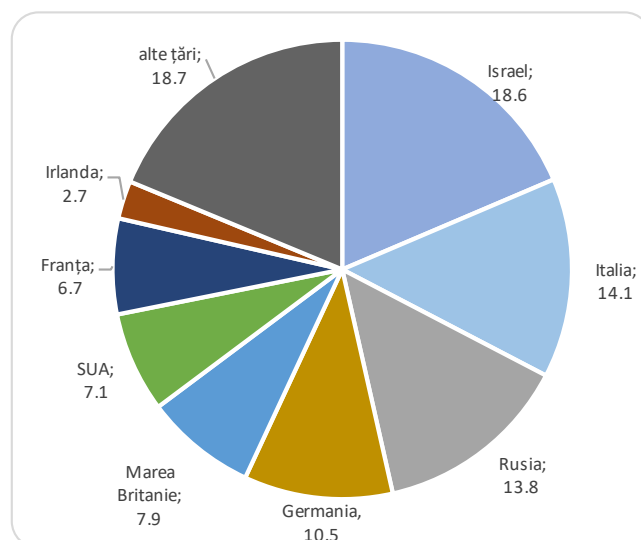

dolari)

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În structura geografică a remitențelor, predomină transferurile din Israel, Italia, Federația Rusă și Germania. Acestor 4 țări le revin circa 56,9% din volumul total al transferurilor.

Figura 4.25. Structura geografică a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice în anul 2020, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

5. Sectorul social

5.1. Piața muncii

Forța de muncă (populația activă), care include populația ocupată și șomerii a constituit 867,3 mii persoane, cu 52 mii (5,7%) mai puțin față de anul 2019

Populația în afara forței de muncă:

- 59,7% din total populație de vârstă 15 ani și peste
- depășește forța de muncă de circa 1,5 ori!

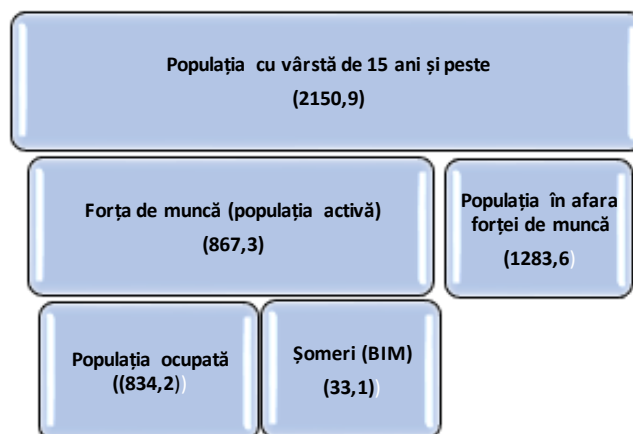
Populația ocupată

În anul 2020, practic în toate activitățile economice s-a micșorat numărul populației ocupate:

- *Comerț cu ridicata și cu amănuntul, Activități de cazare și alimentație publică* - cu 15,4 mii persoane (-9,4%)
- *Industrie* - cu 6,6 mii persoane (-5,2%)
- *Agricultură, silvicultură și pescuit* - cu 7,0 mii persoane (-3,8%)

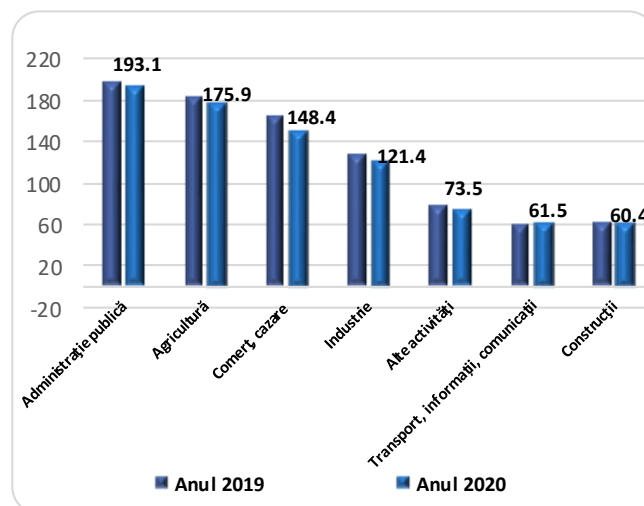
Primele 2 activități economice au fost cele mai afectate de restricțiile impuse de autorități întru combaterea răspândirii pandemiei Covid-19. Condițiile climatice nefavorabile din anul 2020 au afectat puternic sectorul agricol, ca rezultat s-a micșorat numărul populației antrenată la colectarea produselor vegetale.

Figura 5.1. Repartizarea populației de 15 ani și peste (anul 2020), mii persoane

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 5.2. Populația ocupată pe activități economice, mii persoane

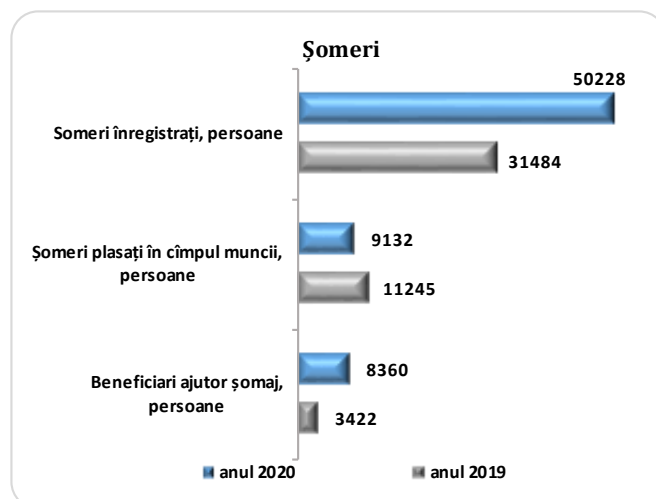

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sistarea unor activități economice în urma restricțiilor impuse de autorități întru micșorarea contaminărilor cu Covid-19 au condus la disponibilizarea angajaților precum și revenirea în țară a unui număr impunător de concetățeni, au majorat **numărul de șomeri înregistrați la oficiile forței de muncă**. Astfel, în anul 2020 numărul acestora s-a majorat de circa 1,6 ori comparativ cu anul 2019 și a constituit 50,2 mii persoane. Doar circa 18% din numărul șomerilor înregistrați au fost plasați în câmpul muncii.

Numărul beneficiarilor de ajutor de șomaj în anul 2020 a crescut semnificativ (de circa 2,4 ori) față de anul 2019.

Figura 5.3. Numărul șomerilor, persoane

Sursă: ANOFM

5.2. Remunerarea muncii

↑ **Câștigul salarial mediu lunar brut** al unui salariat din economia națională în anul 2020 a constituit 8107,5 lei și s-a majorat cu 10,2% în termeni nominali și cu 6,2% în termeni reali față de anul 2019. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 410 Euro sau 468 dolari SUA.

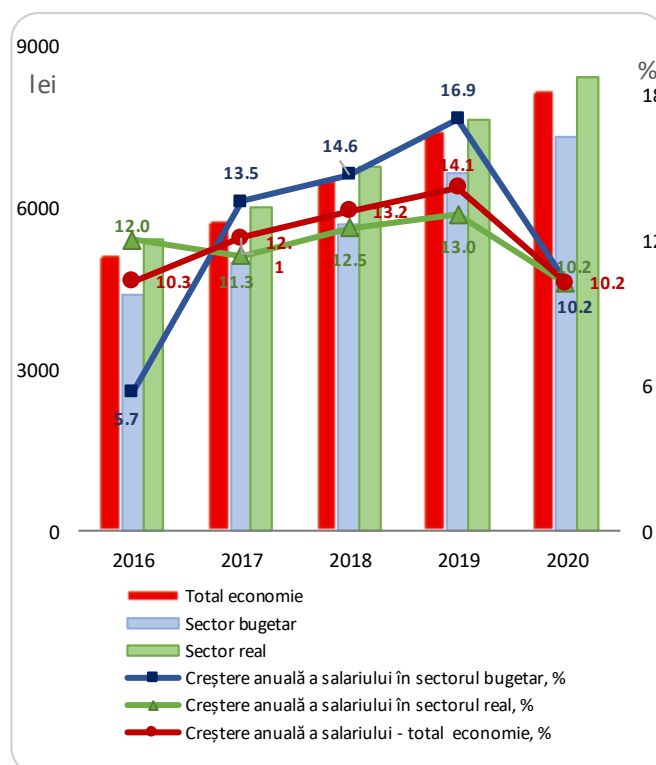
↑ **Sectorul bugetar** – 7313,8 lei, în creștere cu 6,2% în termeni reali. Ritmul de creștere al salariului, în termeni reali, se datorează bazei înalte de calcul în anul 2019, urmare implementării sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar, precum și IPC mediu în anul 2020 (103,8%).

↑ **Sectorul real** – 8402,7 lei, cu 6,2% mai mult (în termeni reali), rezultat al influenței următorilor factori:

- efectele pandemiei Covid 19 (scăderea numărului salariaților cu 3,6%)
- IPC mediu (anul 2020 – 103,8%)

Salarii mai mari decât media pe țară au fost achitate în activități precum: Informații și comunicații (de 2,3 ori), Activități financiare și de asigurări (1,8 ori), Activități profesionale, științifice și tehnice (+28%), Administrație publică (+20,5%). *Urmare achitării sporurilor salariaților din sistemul medical pentru munca în zona roșie cu Covid-19, precum și majorării cu 30% din 1 septembrie 2020, salariul mediu din sănătate și asistență socială a depășit cu 7,5% salariul mediu pe*

Figura 5.4. Evoluția câștigului salarial mediu pe economie, sectorul bugetar și real, 2016-2020

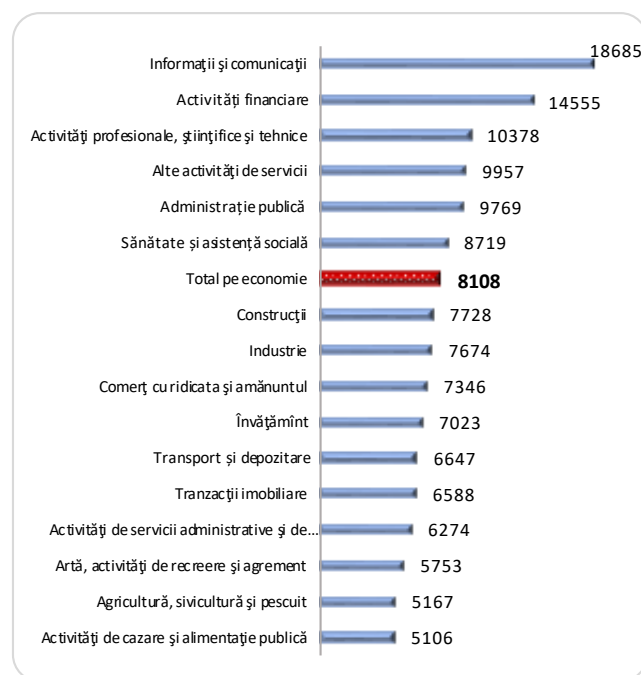
Sursă: Biroul Național de Statistică

țară, iar comparativ cu anul 2019 s-a majorat cu circa 22%.

Salarii mai mici decât media pe țară au fost achitate în Agricultură (63,7% față de media economie), Activități de cazare și alimentație publică (63%), Artă (71%), Tranzacții imobiliare (81%), Învățământ (87%), Comerț cu ridicata și amănuntul (91%) etc.

Scăderi ale câștigului salarial mediu lunar au fost înregistrate în 2 activități economice: *Transport, depozitare și Activități de cazare și de alimentație publică*, acestea fiind cele mai afectate sectoare de restricțiile impuse de autorități, urmare măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19

Figura 5.5. Câștigul salarial mediu lunar pe activități economice, lei (anul 2020)

Sursă: Biroul Național de Statistică

5.3. Veniturile și cheltuielile populației

Veniturile disponibile medii lunare ale populației în anul 2020 au constituit în medie pe o persoană 3096,6 lei, în creștere cu 7,5% (în termeni nominali) față de anul 2019, din acestea:

- venituri disponibile bănești – 2875,1 lei (92,8% din total)
- venituri disponibile în natură – 221,5 lei (7,2%).

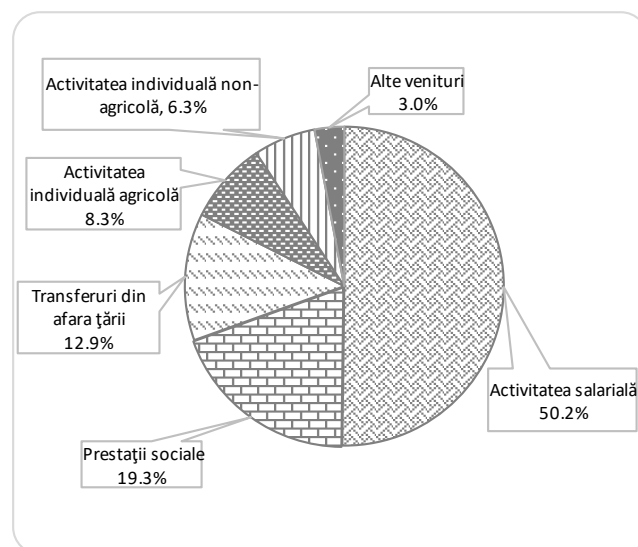
Veniturile lunare ale populației din *mediul urban* pentru o persoană au constituit 3695,2 lei, de 1,4 ori mai mari comparativ cu veniturile populației din mediul rural. Principalele surse de venituri:

- activitatea salarială – 61,0%
- prestațiile sociale – 17,9%.

În *mediul rural* veniturile lunare ale populației a constituit 2702,2 lei. Principalele surse de venituri:

- activitatea salarială – 40,5%;
- prestațiile sociale - 20,7%
- transferurile din afara țării - 16,1%
- activitatea individuală agricolă – 15,2%.

Figura 5.6. Structura veniturilor disponibile în anul 2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în anul 2020 au constituit în medie pe o persoană 2791,2 lei, practic la nivelul anului precedent.

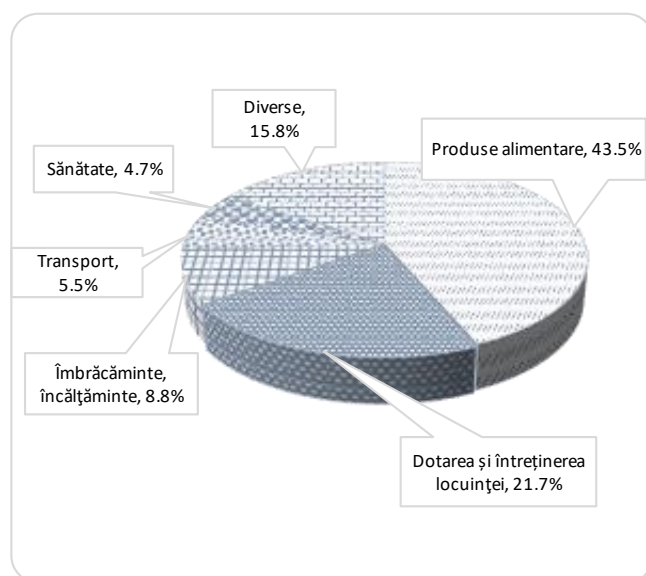
În *mediul urban* cheltuielile de consum ale populației au fost în mărime de 3488,8 lei, de 1,5 ori mai mari față de cheltuielile populației din mediul rural. Principalele cheltuieli în mediul urban:

- asigurarea consumului de produse alimentare, 39,8% din total cheltuieli lunare de consum;
- dotarea și întreținerea locuinței – 21,1%;
- îmbrăcăminte, încălțăminte - 8,4%;
- transport - 6,3%
- servicii de sănătate – 5,3% etc.

În *mediul rural* cheltuielile de consum ale populației au constituit 2331,6 lei. Principalele cheltuieli:

- produse alimentare - 44,2% din total;
- dotarea și întreținerea locuinței – 22,3%;
- îmbrăcăminte, încălțăminte - 9,3% etc.

Figura 5.7. Structura cheltuielilor de consum în anul 2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Secția modelare și prognozare economică, 08.04.2021

0 22 250 - 632

0 22 250 - 626

0 22 250 - 627